

Pandemi Döneminde Bir Devlet İlkokulundaki Eğitim Öğretim Süreci: Bir Durum Çalışması*

The Educational Process in a Public Primary School During the Pandemic: A Case Study

Kader Şahin¹, Levent Deniz²

¹Sorumlu Yazar, Bilim Uzmanı, Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, kaderkutukoglu@gmail.com, (https://orcid.org/0009-0003-7840-8057)

²Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, ldeniz@marmara.edu.tr, (https://orcid.org/0000-0002-5786-215X)

Geliş Tarihi: 27.05.2024

Kabul Tarihi: 03.02.2025

ÖZ

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitimi etkileyen pandemi acil uzaktan eğitim uygulamalarının işe koşulmasını gerektirmiştir. Okullarda yaşanan süreç çeşitli sorunları ortaya çıkarmanın yanı sıra gündün güne değişen çözümlere ve çözümsüzlüklere sahne olmuştur. Bu kapsamda araştırmanın amacı; öğretmen, öğrenci ve velilere göre pandemi döneminde bir devlet ilkokulunda eğitim ve öğretim süreçlerinin nasıl devam ettiğini öğrenmektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan durum çalışması olarak yürütülmüştür. İstanbul ili Ataşehir ilçesinde bir devlet ilkokulunda, 2021-2022 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen çalışmaya ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilen 18 öğretmen, 23 veli, 25 öğrenci katılmış; veriler katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme yapılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda, öğretmenlerin bu süreçte sınıf disiplini sağlama, ölçme değerlendirme etkinlikleri, veli müdahalesi, çeşitli sağlık problemleri gibi alanlarda sorun yaşadığı; materyal çeşitliliği, bulaşma kaygısının olmaması gibi nedenleri avantaj olarak gördükleri belirlenmiştir. Velilerin ev düzeni, süreçte kendi rollerinin karmaşıklığı gibi alanlarda sorun yaşadığı; öğrencilerin ise teneffüsün olmaması, resim-müzik-beden eğitimi derslerinin işlenememesi, derslerin anlaşılması gibi sorunlarla karşılaştığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, acil uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim, hibrit eğitim, ilkokul.

ABSTRACT

The pandemic that affected education worldwide as well as in Turkey, has necessitated the implementation of emergency remote learning practices. The ongoing situation in schools has not only revealed various issues but also witnessed evolving solutions and impasses. Within this scope, the research aimed to understand how the educational processes continued during the pandemic period in a public primary school according to teachers, students and parents. The study was conducted as a case study, which is one of the qualitative research methods. A total of 18 teachers, 23 parents and 25 students selected through the criterion sampling method participated in the study conducted in a public primary school in Ataşehir district of Istanbul province during the 2021-2022 academic year; the data were collected through semi-structured interviews with the participants. The acquired data were analyzed using the content analysis method. As a result of the analyses, it was determined that teachers experienced

*Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Programında tamamladığı aynı başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

difficulties in areas such as maintaining classroom discipline, assessment activities, parental involvement, and various health problems while perceiving advantages such as diversity of materials and an absence of contagion concerns. Parents experienced difficulties in areas such as home organization and the complexity of their roles during the process, while students faced issues such as lack of breaks, inability to conduct art, music, and physical education classes, and difficulties in understanding lessons.

Keywords: Covid-19 Pandemic, emergency remote education, face to face education, hybrid education, primary school.

GİRİŞ

Yeni Coronavirüs Hastalığı (COVID-19), ilk olarak Çin'in Vuhan Eyaleti'nde 2019 Aralık ayının sonlarında, solunum yolu belirtileri gelişen bir grup hastada yapılan araştırmalar sonucunda 13 Ocak 2020'de tanımlanmıştır. Salgın, başlangıçta bu bölgedeki deniz ürünleri ve hayvan pazarında satılan ürünlerde tespit edilmiş olup ardından insandan insana bulaşarak Vuhan başta olmak üzere Hubei eyaletindeki diğer şehirlere ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin diğer eyaletlerine ve diğer dünya ülkelerine yayılmıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020). Yeni virüs, 2019 yılında ortaya çıkması nedeni ile dünyada "Coronavirüs 2019" yani "COVID-19" olarak adlandırılmıştır. Bulaşıcılık hızı oldukça yüksek olan COVID-19 zaman içerisinde tüm dünya ülkelerinde hayatı olumsuz etkilemiş, binlerce insanın ölümüne yol açmış ve sonucunda izole bir yaşama neden olmuştur. Bunun üzerine Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) COVID-19'u 11 Mart 2020 tarihinde "Pandemi" ilan etmiştir. Pandemi, çok geniş bir alanda yayılan insanlarda, bitkilerde ve hayvanlarda bulunabilen salgın hastalıklardır (WHO, 2020)

Hastalığın bulaşıcılığının azaltılması amacıyla ülkemizde ve salgının yayıldığı tüm ülkelerde acil ve radikal tedbirler hayata geçirilmiştir. Resmî kaynaklara göre ülkemizde ilk koronavirüs vakası 10 Mart 2020'de tespit edilmiştir. İlk vakanın resmî olarak açıklanmasının ardından Türkiye'de Sağlık Bakanlığı bir dizi önlemler aldığını duyurmuştur. Bu önlemler arasında kafelerin, kuaför salonlarının, güzellik merkezlerinin, alışveriş merkezlerinin, okulların, üniversitelerin kapatılması; cuma namazı, konferans, konser ve spor müsabakası gibi toplu bulunan faaliyetlerin iptal edilmesi yer almıştır (Sağlık Bakanlığı, 2020).

İlkokul eğitimi, çocukların temel bilgi ve becerileri kazandığı eğitim sürecidir. Genellikle 6 ila 13 yaş arasındaki çocukları kapsar ve erken çocukluk döneminin eğitimini içerir. İlkokul eğitiminin amacı, çocuklara temel akademik bilgilerin yanı sıra sosyal, duygusal ve motor beceriler kazandırmaktır. Pandemi sürecinde alınan acil uzaktan eğitim kararı, ilkökul öğrencilerinin bu becerileri ile ilgili gelişim süreçlerini sekteye uğratmıştır. Özellikle sosyal ve duygusal açıdan kritik bir dönem olan ilkökul döneminde öğrencilerin eğitimlerine evden devam etmeleri çeşitli olumsuzluklara neden olmuştur.

Pandemi süreci, ülkemizde ne zaman sonlanacağı belli olmayan bir kriz dönemi oluşturmuştur. Eğitim sistemimiz de bu krizden payını almış ve pandemi döneminde oluşturulan Sağlık Bilim Kurulunun önerisi dâhilinde 16 Mart 2020 tarihinde okullarda eğitim ve öğretime bir hafta süre ile ara verilmiş; daha sonra da 23 Mart 2020 tarihinde tüm eğitim ve öğretimin kademelerinde acil uzaktan eğitim sürecine başlanmıştır. Bu süreçte Bakanlık tarafından ilan edilen tüm duyurularda "uzaktan eğitim" kavramı kullanılmıştır. Ancak yaşanan sürece bakıldığında, sürdürülen uygulamaların "acil uzaktan eğitim" tanımına daha uygun olduğu görülmektedir. Bozkurt vd. (2020), acil uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim kavramları arasındaki ayrıma dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiş, Covid-19 krizi sırasında yapılan uygulamaları acil uzaktan eğitim olarak değerlendirmiştir. Sezgin'e (2021) göre acil uzaktan eğitim öğrenci, öğretmen ve öğrenme içeriklerini teknoloji ile hızlıca bir araya getirilmesi olarak tanımlanmıştır. Pandemi sürecinde ülkemizde yürütülen uzaktan eğitim çalışmaları, zorunlu bir durumdan doğan, hızlı bir şekilde planlanmış ve geçici bir çözüm süreci olarak üretilmiş çalışmalardır. Bu nedenle her ne kadar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılsa da

yürütülen süreci “Acil Uzaktan Eğitim” süreci olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Araştırmada da süreçten “acil uzaktan eğitim dönemi” olarak bahsedilmiştir.

Acil uzaktan eğitim sürecinde; Millî Eğitim Bakanlığı ve TRT işbirliği ile EBA TV ilkokul, ortaokul ve lise kanalları yayına açılmış, uzaktan, hibrit ve yüz yüze eğitim denemeleri yapılmıştır. 2019-2020 eğitim öğretim yılı Mart 2020’den itibaren acil uzaktan eğitim ile devam etmiş ve bu şekilde sonlandırılmıştır. Ardından 2020-2021 eğitim öğretim yılı, yüz yüze eğitim ile başlasa da çok kısa bir süre içerisinde tekrar acil uzaktan eğitime geçilmiş, çeşitli aşuların geliştirilmesinin ardından da hibrit eğitim yapılmıştır. 2021-2022 eğitim öğretim yılı ise tüm kademelerde yüz yüze olarak başlamış ve bu şekilde devam ettirilmiştir. Bu yeni dönem ile birlikte hızla sürecin geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve eksiklerin belirlenmesine yönelik araştırmalar da yapılmaya başlanmıştır. Ünal ve Bulunuz (2020) çalışmalarında, uzaktan eğitime tamamen geçilmesini öğretmenlerin faydalı bulmadıkları, uzaktan eğitimin ancak tamamlayıcı eğitim olarak yararlı olabileceği sonucuna ulaşmışlardır. Özdoğan ve Berkant (2020) ise araştırmalarında, pandemi sürecinde uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla kendi içerisinde bir takım avantaj ve dezavantajlara sahip olduğu; uzaktan eğitimin zamandan ve mekândan bağımsız olarak yapılmasının ve tekrar tekrar izlenebilir olmasının avantajlardan sayılabileceği; buna karşılık ölçme değerlendirme eksikliği, fırsat eşitsizliği, teknik problemler gibi konuların ise dezavantajlara örnek verilebileceğini belirtmişlerdir. Arslan ve Şumuer (2020), COVID-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunlarını incelemiş ve öğretmenlerin yoğun olarak donanım, plan-program, yazılım, öğretimin değerlendirilmesi gibi başlıklarda sorun yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Başaran vd. 2020 yılında yaptıkları “Koronavirüs Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma” adlı araştırmada ise pandemi kapsamında eğitimin aksamaması adına yapılan uzaktan eğitim sisteminin faydalı yönlerinin olduğu; fakat etkileşimin kısıtlı olması, öğrencilerin derse aktif katılamaması, bireysel farklılıklara uygun olmaması, teknik aksaklıklar yaşanması sebepleri ile derse girişte sorun yaşanması vb. hususlarda uzaktan eğitim yönteminin eksiklerinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çakın ve Akyavuz (2020), COVID-19 sürecinin eğitime yansımalarını gözlemlemek adına farklı hizmet bölgelerinden yirmi öğretmenin görüşünü inceleyerek öğretmenlerin süreçte karşılaştıkları sorunlara yönelik bir çalışma yürütmüş, çalışmada öğretmenlerin iletişim ile ilgili, velilerle ilgili ve öğrencilerin öğrenmesiyle ilgili sorunlar yaşadıkları belirlenmiştir. Erol ve Erol ise 2020’de yaptığı çalışmada COVID-19 sürecinde ilkokul öğrencilerinin deneyimlerini ebeveynlerinin gözünden incelenmiştir. Bu araştırmada; öğrencilerin ve ebeveynlerinin süreçte korkulu-kaygılı hissettikleri, okulların kapanması ile öğrenciler eğlenmek ve vakit geçirmek için dijital araçlara yöneldikleri, uzaktan eğitimle birlikte öğrencilerin akademik başarılarında bir düşüş olduğu ve ebeveynlerin bu süreci yönetmekte zorlandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Fidan (2020), COVID-19 salgını sürecinde ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşlerini incelediği araştırmasında zorunlu uzaktan eğitim sürecinin olumlu ve olumsuz yönlerini tespit etmiş, akademik olarak çocukların derslerden geri kalmamasının öğretmenler tarafından en sık dile getirilen durumlardan birisi olduğu sonucuna varmıştır. Usta ve Dönmez (2021), yürüttükleri araştırmada öğretmenlerin süreç başında ciddi sorunlarla karşılaştığı, öğretmen ve öğrencilerin bu konuda yeterince deneyimli olmadığı, öğrencilerin internet ve araç-gereç konusunda yeterince imkânâ sahip olmadığı ve uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığı bulgularına ulaşmıştır. Baloğlu ve Fırat (2022) ise, çalışmalarında ilkokul öğretmenlerinin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime göre çeşitli açılardan daha faydalı bulduklarını belirtmişlerdir. Kantos vd. (2022) yaptıkları çalışmada COVID-19 salgını süresince ilkokullarda yürütülen uzaktan eğitime ilişkin ilkokul öğrencilerinin ve velilerinin görüşlerini incelenmiş ve uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik öğrenme ortamının uygun olduğu, velilerin internete erişimlerinin olduğu fakat sınırlı internet kotalarının olduğu, öğrencilerin yarısının bilgisayarlarının olmadığı fakat katılımcıların tamamının akıllı telefonlarının bulunduğu, öğrencilerin uzaktan eğitimde zamanlarının büyük bölümünü ekran

önünde geçirmelerine rağmen EBA TV izlemedikleri, öğretmenlerin canlı ders yaptıkları fakat öğrencilerin ancak yarısının canlı derslere katıldığı, hem velilerin hem de öğrencilerin yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih etmekte oldukları sonuçlarına ulaşmıştır.

Pandemi döneminde eğitim öğretim süreci, hızlı ve alışlagelenin dışında bir değişime uğramıştır. Acil uzaktan eğitim ile başlayan süreç, hibrit eğitim modeli ile devam etmiş, aşılamanın hızlanması ile birlikte tamamen yüz yüze eğitime geçilmiştir. Tüm bu değişim sürecinin en önemli muhatabı olan öğretmen, öğrenci ve velilerin bu süreçteki deneyimlerinin bilinmesi; bundan sonra sunulacak eğitim faaliyetlerinin düzenlenebilmesi, niteliğinin artırılabilmesi ve sürecin daha bütüncül değerlendirilebilmesi açısından önemli hale gelmiştir. Yüz yüze eğitime geçişle beraber, yaşanan acil uzaktan eğitim sürecinin etkilerinin neler olduğu, bu sürecin yüz yüze eğitime nasıl yansıdığı, yaşanan öğrenme kayıpları, davranış değişiklikleri, durumun öğretmen-öğrenci-veliler üzerindeki psikolojik etkileri, bu etkilerin okul/sınıf ortamına nasıl taşındığına yönelik çalışmalar alanda önem kazanmıştır.

Tüm bu gerekçeler doğrultusunda, bu çalışmada pandemi döneminde bir devlet ilkokulunda eğitim öğretim süreçlerinin öğretmen, öğrenci ve veliler açısından nasıl yürütüldüğünün anlaşılması genel amacıyla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır: (1) Öğretmen, öğrenci ve velilerin pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan eğitim öğretim süreçlerine yönelik genel değerlendirmeleri nedir? (2) Öğretmen ve velilerin pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar nelerdir? (2.1) Öğretmen ve velilerin acil uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar nelerdir? (2.2.) Öğretmen ve velilerin acil uzaktan eğitimin ardından geçilen yüz yüze eğitim döneminde öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar nelerdir? (3) Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen, öğrenci ve veliler karşılaştığı problem davranışlara ne tür çözümler üretmişlerdir? (4) Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen, öğrenci ve veliler; okul idaresi, rehber öğretmen ve/veya yetkili kurum ve kişilerden neler yapmalarını beklemişlerdir? (5) Öğretmen, öğrenci ve velilere göre pandemi döneminde yürütülen eğitim öğretim süreçleri karşılaştırıldığında, süreçlerin birbirine göre (uzaktan eğitim, hibrit eğitim, yüz yüze eğitim) olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir? (6) Pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorluklar öğretmen-öğrenci ve velilerin kendilerine ve okula bakış açılarında ne gibi değişiklikler oluşturmuştur?

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (örnek olay) araştırma desenine göre yürütülmüştür. Örnek olay çalışması günlük hayatta yaşanmış bir olay ya da durumun çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı bir şekilde derinlemesine araştırılması sonucunda oluşan durum betimlemesi veya durum temalarının ortaya konulduğu nitel bir araştırma yöntemidir (Glesne, 2015). Yin'e göre (2017) durum çalışması, dört desene ayrılmaktadır. Bunlar; bütüncül tek durum deseni, iç içe geçmiş tek durum deseni, bütüncül çoklu durum deseni ve iç içe geçmiş çoklu durum deseni. İç içe geçmiş tek durum deseni, tek örgüte ait bir durumun farklı gruplar açısından incelenmesi olarak tanımlanmıştır. Yürütülen bu çalışmada pandemi dönemi bir devlet ilkokulundaki öğretmen, öğrenci ve veliler açısından ayrı ayrı incelenerek analiz edildiğinden araştırma deseni, iç içe geçmiş tek durum deseni olarak belirlenmiştir.

Creswell (2008), durum çalışmalarında incelenen olguların, çevreleriyle bütün olarak incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Araştırma kapsamında pandemi döneminde bir devlet ilkokulunda eğitim öğretim süreçlerinin nasıl yürütüldüğünün anlaşılması çabasında, bu durum içinde yer alan ve pandemi sürecinden etkilenen bireylerin (öğrenciler, öğretmenler, veliler) kendi doğal çevresinde bir bütün olarak ele alınarak yaşanan gerçekliğin yansıtıldığı kabul edilmiştir. Pandemi sürecini, araştırmaya konu olan devlet ilkokulunda deneyimleyen bu

bireyler, durumu şekillendiren ve duruma katkı sağlayan asıl unsurlardır. Bu sebeple ele alınan durum içindeki bireylerin yaşantılarından hareketle oluşan bakış açıları sayesinde pandemi dönemindeki eğitim öğretim süreçlerinin daha derinlemesine ve içten görüşler elde edilerek daha iyi anlaşılacağı ve yorumlanacağı düşüncesi araştırmacı tarafından kabul görmüştür.

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını, İstanbul ili Ataşehir ilçesinde bir devlet ilkokulundan seçilen 18 öğretmen, 23 veli ve 25 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcıların belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, sınırlı kaynakların en etkin kullanımı için bilgi bakımından zengin vakaların belirlenmesi ve seçilmesi için nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Yağar & Dökme, 2018). Ölçüt örnekleme ise; önceden belirlenmiş olan bir dizi ölçütü karşılayan tüm durumların çalışılmasıdır (Marshall & Rossman, 2014). Bu araştırmada veriler öğretmenler, veliler ve öğrenciler olmak üzere üç ayrı gruptan toplanmıştır. Katılımcılar belirlenirken, öğretmenler kurumda en az üç yıl görev yapanların içerisinde seçilmiştir. Böylece pandemi öncesi süreci, pandemi sürecini ve pandemi sonrası süreci kurum içerisinde gözlemlene, deneyimlene imkânı bulan öğretmenler ile görüşme sağlanmıştır. Araştırmanın yürütüldüğü okul, bir devlet ilkokulu olduğu için branş olarak sadece sınıf öğretmenleri ve İngilizce öğretmenleri ile görüşme yapılmıştır. Öğrenci ve veliler seçilirken ise; 2021-2022 eğitim öğretim yılında 3 ve 4. sınıfa devam etmekte olan öğrenciler ile onların velilerinden seçim yapılmıştır. Burada da yine pandemi öncesi, sırası ve sonrası dönemi yaşamış olan öğrenci ve velilerden seçim yapılmıştır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında 1 ve 2. sınıfa devam eden öğrenciler ve velileri, Pandeminin başladığı eğitim öğretim yılında henüz okula başlamadıkları için süreci tam anlamıyla gözlemleyememişlerdir. Ölçüt örneklemedeki asıl önemli nokta, seçilecek olan durumların bilgi verme açısından zengin olmasıdır. Bu bağlamda öğretmen, öğrenci ve velilerden seçimler yapılırken okuldaki eğitim öğretim süreçlerini, pandemi öncesi-sırası-sonrası karşılaşılan durumları tam anlamıyla yaşamış olanlar seçilmiştir. Böylece, pandemi sonrası yürütülen araştırmada pandemi öncesi, sırası ve sonrası dönem ile ilgili sorulara yanıt aranmıştır.

2.2. Çalışmanın Yürütüldüğü Okul Ortamı

Araştırmanın yürütüldüğü okul; İstanbul ili, Ataşehir ilçesinde bulunan 885 öğrencili bir devlet ilkokuludur. Okulun öğrencilerinin %10'luk kısmını Roman öğrenciler oluşturmaktadır. Roman öğrencilerin okula devamı ile ilgili gerek pandemi öncesi dönemde gerek pandemi sürecinde sıkıntılar yaşanmıştır ve yaşanmaya devam etmektedir. Bu sebeple araştırma kapsamında yapılan görüşmelere Roman öğrenciler ve velileri dâhil edilememiştir. Araştırmanın yürütüldüğü okul; 09.00-14.30 saatleri arasında tam gün eğitim veren, bir spor salonu ve bir kütüphanesi bulunan küçük bir mahalle ilkokuludur. Okulda sınıf mevcutları 23-28 arası değişmekte olup mevcutlar açısından bölgedeki diğer okullara göre avantajlı bir sayıya sahiptir. Okulda her sınıf düzeyinden (1-2-3-4) yedişer sınıf, dört anasınıfı, bir özel eğitim sınıfı vardır. 29 sınıf öğretmeni, 2 özel eğitim öğretmeni, 4 okul öncesi öğretmeni, 2 rehber öğretmen, 2 İngilizce öğretmeni, 1 din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeni bulunan okulun yönetici kadrosunda ise 1 okul müdürü ve 2 müdür yardımcısı bulunmaktadır. Okul kadrosunda bulunan 42 personelin 8'i erkek, 34'ü kadındır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada, verileri elde etmek amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre bu görüşme yaklaşımı, görüşme sırasında irdelenecek sorular veya konular listesini kapsar. Bu yöntem benzer konulara yönelmek amacıyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin toplanması amacıyla kullanılır.

Araştırmanın amaçlarına uygun olarak hazırlanmış olan görüşme formlarında öğretmenlere yönelik 20, velilere yönelik 11 ve öğrencilere yönelik 9 soru bulunmaktadır. Görüşme formlarındaki sorular araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uzman görüşü kapsamında eğitim bilimleri alanında bilimsel araştırma tecrübesi olan bir öğretim üyesinden ve araştırmanın yapıldığı kurum dışında benzer öğretim basamağında on iki yıl tecrübesi olan iki sınıf öğretmenin görüşlerinden yararlanılarak görüşme formlarının son hali verilmiştir.

Sorular katılımcılara yüz yüze olarak yöneltilmiş olup yapılan görüşmeler kısaca özetlendiğinde öğrencilerle en uzun görüşme 25 dakika, en kısa görüşme 14 dakika sürerken; öğretmenlerle en uzun görüşme 45 dakika, en kısa görüşme 25 dakika; velilerle en uzun görüşme 55 dakika, en kısa görüşme 23 dakika sürmüştür. 25 öğrenciyle toplam 7 saat 57 dakika; 18 öğretmenle 10 saat 8 dakika; 23 veliyle ise 12 saat 59 dakika görüşme yapılmıştır.

2.4. Verilerin Çözümlemesi

Bu araştırmada veriler, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. İçerik analizi; toplanan verilerin ayrıntılı incelenmesi ve bu verileri tanımlayan kavram, kategori ve temalara ulaşılması sürecinden oluşan bir veri analiz yöntemidir. İçerik analizinde toplanan verilerden yararlanarak, veri setinde sıklıkla tekrar eden ve vurgulanan kelimelerden/olaylardan kodlar ortaya çıkarılır. Kodlardan kategoriler; kategorilerden de temalar oluşturulur. Sonuç olarak; birbiri ile ilişkisi olduğu belirlenen veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilerek yorumlanır (Merriam & Grenier, 2019).

2.5. İnandırıcılık, Aktarılabilirlik, Tutarlılık

Nitel araştırmalarda inandırıcılık, aktarılabilirlik ve tutarlılık kavramları önemli kavramlardır. Yin (2017) inandırıcılıkta, araştırma sonuçlarının gerçek dünyayı olduğu gibi yansıtması ve temsil edebilmesi için verilerin uygun bir biçimde toplanarak yorumlanmasının önemli olduğunu söylemiştir (akt. Arslan, 2022). Creswell (2007), inandırıcılığın uzun süreli etkileşim, katılımcı teyidi ve uzman incelemesi gibi boyutları olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırmanın inandırıcılığı ile ilgili katılımcı teyidi, katılımcılarla tarafsız ve yorumsuz yapılan görüşme süreci, derinlemesine veri toplama süreci ve verilerin yazıya aktarılması ile sağlanmıştır. Analiz esnasında ise veriler tekrar tekrar gözden geçirilerek verilerin yorumlanması en doğru şekilde yapılmaya çalışılmıştır.

Yine inandırıcılık ile ilgili bir kavram olan uzman incelemesi, araştırma konusu hakkında genel bilgiye sahip ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman kişilerden, yürütülen çalışmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesinin istenmesi olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2007). Yürütülen bu çalışmada, araştırmanın yürütüldüğü kurum dışında çalışan (benzer özelliklere sahip) iki sınıf öğretmeninden araştırma konusu, araştırma sürecinin nasıl yürütüleceği ve araştırma sorularının seviyeye uygunluğu, anlaşılabilirliği gibi konularda fikir alınmıştır. Ayrıca nitel araştırma süreçleri ve araştırmanın boyutları ile ilgili kısımlar, tez danışmanı ile yakın iş birliği halinde çalışılmış ve tez danışmanın görüşleri alınarak düzenlenmiştir.

İnandırıcılığın bir diğer boyutu olan uzun süreli etkileşim, nitel bir çalışmada inandırıcılığı sağlamanın en iyi yollarından birisidir. Çalışmanın yapıldığı ortamda bulunmak, araştırmacıya ön yargılarını kontrol etme konusunda yardımcı olur (Başkale, 2016). Bu çalışmada araştırmacı, araştırmanın yapıldığı kurumda iki yıldır idareci olarak görev yapmaktadır. Böylece araştırmacı çalışma yapılan grup ile ve çalışma yapılan durumun grup üzerindeki etkileri ile ilgili derinlemesine gözlem yapma imkânı bulmuştur.

Nitel araştırmanın temel amaçlarından biri olan “genelleme” kavramının nitel araştırmalardaki karşılığı olarak aktarılabilirlik kavramı kullanılmaktadır (Başkale, 2016). Bu araştırmada katılımcılar ve çalışma koşulları “Çalışmanın Yürütüldüğü Okul Ortamı” adlı

başlıkta detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Araştırmanın örneklemini her üç katılımcı grubunun da pandemi öncesi, sırası ve sonrası süreci araştırmanın gerçekleştirildiği okul ortamında yaşamış olanlardan seçilmiştir. Böylece katılımcı grupları pandemi öncesi, sırası ve sonrası süreçlerle ilgili değerlendirmelerini aynı okul ortamı için yapabilmişlerdir.

Nitel araştırmalarda tutarlılık kavramı ise LeCompte and Goetz'e göre (akt. Arslan, 2022) belirli bir konuyla ilgili sahada benzer gözlemler yapan farklı araştırmacılar tarafından elde edilen alan notları ve transkriptler gibi verilerin analizinden ortaya çıkarılan yorumların yeterince uyumlu olma düzeyidir. Bu kapsamda araştırmacı görüşme sorularının oluşturulmasında danışmanıyla işbirliği içinde soruların araştırma amaçlarıyla tutarlılığını sağlamıştır. Ayrıca verilerin toplanması süreçlerinde öğretmen, öğrenci ve velilerle yaptığı görüşmelerde çalışmaya ilişkin açıklamaların yapılması, soruların sorulması, verilen cevapların kayıt altına alınması gibi tüm işlemleri benzer davranış kalıplarıyla yürüterek tutarlılığı sağlamaya çalışmıştır.

2.6. Etik İzin

Uygulamadan önce Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan izin alınmıştır (24/02/2022 tarih, 02-11 onay sayısı). Uygulamadan önce katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerde araştırmanın amacı, nasıl yürütüleceği, çalışmadan çekilme hakkı, katılımcıların gizliliği gibi konular hakkında bilgi verilmiştir. Tüm katılımcılardan araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarına dair imzalı katılım beyanı (öğrencilerin velilerinden) alınmıştır.

BULGULAR

Öğretmen, öğrenci ve velilere “*Pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik genel bir değerlendirme yaparsanız başarı veya başarısızlığı hakkında neler söylersiniz?*” sorusu sorularak, sürece yönelik genel değerlendirme yapmaları istenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir. Pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan eğitim öğretim süreçlerine yönelik öğretmen-veli-öğrenci değerlendirmelerine dayalı olarak belirlenen temalar Tablo 1’de gösterilirken, tabloda belirlenen alt temalar altı çizili olarak belirtilmiş olup, bazı temalarda alt tema belirlenmemiş bu nedenle sadece kodlar gösterilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde; eğitim öğretim etkinlikleri, sağlık ve teknik konular temalarının üç gruptan da ortak yanıtlar içerdiği; bunun dışında öğretmenlerden velinin rolü, mesleki ve kişisel gelişim, eğitim ortamı olarak evin kullanımı, öğretmenin ailevi durumu ve yönetsel konular temaları; velilerden velinin rolü, çocuğun kişisel gelişimi, eğitim ortamı olarak evin kullanımı ve son olarak öğrencilerden ise öğrencinin ailevi durumu, kişisel konular, sosyal aktiviteler temalarının belirlendiği görülmektedir. Öğretmenler eğitim öğretim etkinlikleri temasında “ders araç gereçleri, sınıf yönetimi, ders süre ve sayısı, öğretim yöntemi” kodlarında yanıtlar vermiştir. Veliler ise öğrencinin akademik başarısına odaklanmış ve “akademik olarak sınıf seviyesinin altında olma, sınıf disiplini kazanamama ve anlama güçlüğü” kodlarında yanıtlar vermiştir. Bu temada öğrencilerin yanıtları hem akademik kaygıları ile ilgili hem de sosyal ortamları ile ilgili olmuştur. Öğrencilerden gelen yanıtlar ile belirlenen kodlar “teneffüs olmaması, ders sürecinin çok gürültülü olması, konuları anlayamama, bazı derslerin uzaktan eğitim ile daha anlaşılır olması” şeklindedir.

Öğretmenler ders araç-gereçleri ile ilgili canlı derslerde daha fazla kaynak kitap kullanabildiğini, soru yazma/yazdırma gibi işlerle vakit kaybedilmediğini belirtmişler, hem görsel hem işitsel daha fazla materyal sunabildiklerini söylemişlerdir. Burada öğretmenler işin çeşitlilik boyutunun yanı sıra, kaynak çeşitliliğinin öğrencilere maddi külfet oluşturmamasından da bahsetmişlerdir. Örneğin, Ö1: “*Uzaktan eğitim, tek düze eğitim sisteminden çıkmamı sağladı. Teknoloji anlamında aktifleştikçe, dersi dolu dolu işlemeye başladım. Daha fazla materyal*

kullandım, daha fazla görsel ve işitsel çalışmalar yaptım. Şarkılar, oyunlar, videolar... Çocuklar çok daha fazla eğlendiler.” yorumuyla dersi zenginleştirebildiğinden bahsederken, Ö3: “Uzaktan eğitimde ekran paylaşımı ile çok fazla kaynak gösterebildik. Okulda internet kopukluğu ve yasaklı sitelerin çok fazla olması nedeni ile kısıtlanıyorduk. Ama uzaktan eğitimde o an ağızından çıkan bir kelime ile ilgili anında video, görsel bir şeyler yansıtılabiliyordum. ... Mesela Kız Kulesi’ni işliyorsam, hemen görselini açıyordum, efsanelerini anlatan videolar buluyordum. Bu açıdan çok faydalı oldu.” yorumuyla konuları daha hızlı bir şekilde somutlaştırdığından bahsetmiştir.

Tablo 1

Pandemi Döneminde Uygulanan Acil Uzaktan Eğitim Öğretim Süreçlerine Yönelik Öğretmen-Veli-Öğrenci Değerlendirmeleri

Öğretmen	Veli	Öğrenci
<p>Eğitim Öğretim Etkinlikleri (Ders araç gereçleri:Daha fazla kaynak kullanımı, materyal çeşitliliği <u>Sınıf Yönetimi</u>: Sınıf yönetiminin kolaylaşması <u>Ders Süre ve Sayısı</u>:Ders süresinin kısa olması, ders süresinin uzun olması, ders sayısının fazla olması <u>Öğretim Yöntemi</u>:Birden fazla duyuya hitap etmesi, ölçme değerlendirme etkinliklerinin yapılamaması, gözlem yapma imkanı, yaş grubuna uygun olmaması.)</p>	<p>Eğitim Öğretim Etkinlikleri (Akademik olarak sınıf seviyesinin altında olmaları, sınıf disiplini kazanamamış olma, anlama güçlüğü)</p>	<p>Eğitim Öğretim Etkinlikleri (Teneffüs olmaması, ders sürecinin gürültülü olması, konuları anlayamama, bazı derslerin uzaktan eğitim ile daha anlaşılır olması)</p>
<p>Velinin Rolü (<u>Velinin Destekleyici Rolü</u>: Veliye ulaşmanın kolaylaşması, veli desteğinin artması <u>Velinin Engelleyici Rolü</u>: Evdeki çocuk sayısının fazla olması, çeşitli sebeplerle öğrenci ile ilgilenemeyen veli, veli müdahalesi, velinin teknoloji bilgisinin yetersiz olması, diğer öğrencileri gözlem nedeniyle velide oluşan hırs.)</p>	<p>Velinin Rolü (Çocuğunu birebir gözlemleme imkanı, derslere destek olabilmek, iş yükünün artması, İş saati ve ders saatlerinin çakışması)</p>	<p>Öğrencinin Ailevi Durumu (Annenin çalışması, ev ortamının gürültülü olması, küçük kardeş müdahalesi)</p>
<p>Sağlık (<u>Fizyolojik Etkiler</u>: Bulaşıcı hastalıklardan korunma imkanı, göz rahatsızlıkları, bel-omurga rahatsızlıkları, hareketsizlik, kilo problemi. <u>Psikolojik Etkiler</u>: Baskı altında hissetme, anksiyete)</p>	<p>Sağlık (Bulaşma riskinin olmaması, hareketsizlik, görme problemleri, kilo problemleri)</p>	<p>Sağlık (Bulaşma riskinin olmaması)</p>
<p>Mesleki ve Kişisel Gelişim (Teknolojik alanda kendini geliştirme, iletişim becerilerinin gelişmesi)</p>	<p>Çocuğun Kişisel Gelişimi (Özdenetim becerisi kazanması, teknolojik becerilerin gelişmesi)</p>	<p>Kişisel Konular (Öğrencinin uykusunu alabilmesi)</p>
<p>Teknik Konular (Ses ve görüntü problemleri, internet paketi yetersizliği, ders aracı farkı)</p>	<p>Teknik Konular (Bağlantı problemleri, araç gereç yetersizliği)</p>	<p>Teknik Konular (Ses-görüntü problemleri, araç gereç yetersizliği.)</p>
<p>Eğitim Ortamı Olarak Evin Kullanımı (<u>Maddi Konular</u>: Yol ve yemek harcamasının olmaması, kıyafet vs harcamaların olmaması, internet paketi-arac gereç temini vs. harcamaların artması <u>Zaman Kullanımı</u>:Yol ve trafikte zaman harcanmaması, kişisel hazırlık ile ilgili zaman harcanmaması, ailece geçirilen zamanın yok olması, kişinin kendine zaman ayıramaması <u>Mekân Kullanımı</u>: Evdeki ortak alanların kısıtlanması, evin mahremiyetinin yok olması.)</p>	<p>Eğitim Ortamı Olarak Evin Kullanımı (<u>Maddi Konular</u>:Harcamaların azalması <u>Zaman Kullanımı</u>: Yolda ve öğrencinin hazırlığında zaman harcanmaması, günlük ev işlerine zaman yetmemesi. <u>Ev Düzeni</u>: Günlük akışı çocuğa göre ayarlama mecburiyeti, evin kalabalık olması, evin küçük olması, evde derse giren öğrenci sayısının fazla olması, ev işlerinin sekteye uğraması <u>Aile İçi Sosyal Etkileşim</u>: Kardeşler arası geçimsizlik, çocuğuna tahammülsüzlük.)</p>	<p>Sosyal Aktiviteler (Arkadaş özlemi, oyun oynayamama)</p>
<p>Öğretmenin Ailevi Durumu (Kendi çocuğuna vakit ayırma ve ayıramama durumu, evin düzen ve temizliği)</p>		
<p>Yönetimsel Konular (Alınan kararların son anda duyurulması, kararların duyurulma kanalları)</p>		

Sınıf yönetimi ile ilgili pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitimde, öğretmenin sesini yükseltmeden sınıfa hâkim olabilmesi, bu kontrolü daha çok teknolojik imkânlarla yapabilmesi olumlu bir yön olarak anlatılmıştır. Kullanılan uygulamalardaki toplu olarak ses kapatma/açma tuşları, söz isteme butonları sınıf yönetimi anlamında öğretmene kolaylık sağlamıştır. Ö6: *“Benim uzaktan eğitime dair olumlu söyleyebileceğim tek şey galiba sınıf disiplinin sağlaması oldu. Zor bir sınıftım vardı, davranış problemleri, kavgalar, yaralanmalar. Uzaktan eğitimle birlikte bu tarz davranış problemleri son buldu. Ses, gürültü anlamında da yorulmadım. Bağırarak zorunda kalmadan hepsinin sesini açıp kapatabiliyordum.”* yorumuyla bu durumu desteklemiştir.

Mart 2020 ile başlayan pandemi döneminde ve ardından devam eden 2020-2021 eğitim öğretim yılında ders süreleri gerek acil uzaktan eğitim sürecinde gerekse hibrit olarak devam eden süreçte 30 dakika ile sınırlandırılmıştır. Bu konuya olumlu yaklaşan öğretmenler olduğu gibi olumsuz yaklaşan öğretmenler de olmuştur.

Ö14: *“Pandemi sürecinde her şey çok yorucuydu. Tek faydasını gördüğüm, bence ilerisi için de değerlendirilmesi gereken, otuz dakikalık ders süreleriydi. İlkokul öğrencisi için muazzam bir süreymiş. Dikkatleri dağılmak üzereyken ders bitiveriyor.”*

Uzaktan eğitim yöntemi birden fazla duyuya hitap etmesi ile öğrencilere uygun bir yöntem olarak değerlendirilirken; ölçme değerlendirme etkinliklerinin yapılamaması ve bu yaş grubu için soyut kalması nedeniyle de ilkökul öğrencilerine uygun görülmemiştir. Ayrıca öğretmenlere öğrencilerin ev halini, evdeki durumlarını gözlemlene imkânı da sunmuştur.

Ö11: *“Biz o dönemde uzaktan eğitim sayesinde çocuklara ulaşabildik. Ne kadar eleştiresek de elimizdeki tek imkân buydu. Ve ben çocuklarımın ev halini, yaşadıkları ortamı gözlemlemiş oldum. Aslında bazı çocukları şimdiye dek yanlış değerlendirdiğimi düşündüm. Ne şartlar içerisinde, nasıl bir ortamdan çıkıp bana geliyorlar. Ve ben onlardan çok fazla şey bekliyordum. Bu farkındalık benim için büyük bir adım oldu.”*

Ö14: *“Uzaktan eğitim, düşününce... Ortaokul, lise için verimli olmuştur ama ilkökul için hayır. İlkokul öğrencisi fiziksel temas isteyen bir yaş grubu. Ekran karşısında, dokunmadan, göz teması kurmadan yapılan eğitim faaliyeti yetersiz kaldı tabii ki.”*

Veliler ise eğitim-öğretim etkinlikleri temasında, evde çocuklarının ders esnasında ve ders sonrası ödev yapma anındaki durumları üzerine yorumlar yapmışlardır. Örneğin, acil uzaktan eğitimle geçen bir buçuk senenin çocuklarını akademik olarak geride bıraktığını ifade etmişlerdir.

V10: *“Çok geride kaldılar. Şuan üçüncü sınıfa gidiyor benim kızım. Ama sınıf olarak sanki birinci sınıf gibilerdi Eylül ayında, okul açıldığında. Sınıf seviyesine uygun bir şekilde başlamadılar.”*

Yüz yüze eğitimdeki gibi bir sınıf ortamı olmaması, acil uzaktan eğitimdeki dersleri gözlemlene imkânı bulan veliler tarafından eleştirilmiş ve veliler öğrencinin sınıf ortamındaki gibi olmadığını ifade etmişlerdir.

V4: *“Dersin başına oturtmakta, vaktinde bir şeyleri yaptırmakta çok zorlandım. Derse giriyordu ama akli derste olmuyordu. Bir sınıfta olma hissine kapılmadı hiç. Böyle olunca da dersin ciddiyetini kavrayamadı bence.”*

Acil uzaktan eğitimde çocuklarının dersi anlama güçlüğü yaşadığını ifade eden veliler uzaktan eğitimin öğrencinin yaş grubuna uygun olmadığını, bunun da beraberinde anlama güçlüğü getirdiğini düşünmektedir.

V14: *“Her soruna çözüm buldum ama konuları anlamada ciddi problem yaşadım ve buna çözüm bulamadım. Ekran karşısında algılayamıyordu öğretmenini. Benim anlatımımı da*

beğenmiyordu. Özellikle matematik derslerinde çok zorluk yaşadık. Uzaktan eğitim, bizim çocukların yaş grubuna uygun değildi bence.”

Eğitim öğretim etkinlikleri temasında öğrenciler ise ders anında yaşadıkları problemlere odaklanarak yanıtlar vermişlerdir. Acil uzaktan eğitime dair öğrencilerin en büyük problemi teneffüs yapılmaması olmuştur. Yapıldığı durumlarda da okuldaki gibi bir teneffüs ortamının olmaması öğrencileri mutsuz etmiştir.

T16: “Teneffüs olmaması en kötü yönüydü. Bazen öğretmenim teneffüslerde de Zoomu açık bırakıyordu arkadaşlarla konuşmamız için. Ama onda da çok gürültü oluyordu. Birbirimizi anlayamıyorduk.”

Derslerde her ne kadar öğretmenler sesleri toplu olarak kapatsa da zaman zaman kontrol edilemeyen durumlar yaşanmıştır. Bu da diğer öğrencileri olumsuz etkilemiştir.

T7: “Sınıftaki gibi olmadı hiçbir zaman. Çünkü arkadaşlarım derste seslerini kapatmıyordu. Evlerinden sürekli ses geliyordu. Böyle olunca anlayamıyordum öğretmenimi.”

Velilerin de gözlemlediği bir durum olan konuları anlayamama sorunu öğrenciler tarafından da dile getirilmiştir. Ekran karşısında ders dinlemek, bazı öğrencilerin konuları anlamasını zorlaştırmıştır.

T5: “Bazı soruları zorlandığım için yapamıyordum. Konuları anlamakta zorlanıyordum. Sınıfta olsa daha iyi anlardım ama uzaktan eğitimde öyle olmadı.”

Üç gruptan da ortak yanıtlar alınan temalardan bir diğeri de sağlık teması olmuştur. Bu temada, öğrenciler ve veliler bulaş riskinin olmaması ile ilgili yanıtlar vermiştir. Öğretmenler ise sağlık ile ilgili yanıtlarını fizyolojik ve psikolojik etmenler olarak farklı iki başlıkta yanıtlar vermiştir. Bunun dışında velilerden gelen yanıtlar ile hareketsizlik, görme problemleri, kilo problemleri kodları oluşturulmuştur.

Sağlık temasında bulaş riskinin olmaması öğretmen, öğrenci ve velilerin ortak görüş bildirdiği önemli bir konu olmuştur. Üç gruptan da gelen ortak yanıtlara örnekler aşağıdaki gibidir.

Ö8: “... Tabii tüm olumsuzlukların yanında, ortada bir hastalık var. Evden sürdürdüğümüz eğitim sayesinde hem biz hem öğrencilerimiz hem de çocuklarımız ve ailemiz bu hastalıktan korunmuş oldu.”

V1: “İçim çok rahattı o dönem. Çünkü ne zaman birimiz dışarı çıkmak zorunda kalsak baştan ayağa yıkanmak zorunda kalıyorduk. Herhangi bir ziyaretle dışarı çıkıldıysa, çıkan kişinin başında bekliyordum geceleri, ateşlendi mi acaba diye... Uzaktan eğitim döneminde çocuğumla ilgili böyle endişelerim olmadı en azından.”

T7: “Ben hastalık kapmaktan çok korkuyordum. O yüzden okulun açılmasını istemedim ve evde devam etmek istedim. Çünkü evdeyken hastalık bulaşması gibi bir riskim yoktu.”

Bulaş riski dışında öğretmenlerin sağlık temasında salgının psikolojik ve fizyolojik etkilerine dair yorumları olmuştur.

Ö3: “Benim ve eşimin [eş de öğretmen] sağlığımız çok kötü etkilendi. Sürekli bilgisayar başındaydık. Bir süre sonra, tabii yaşın da getirdiği dezavantajlarla birlikte, bel ağrılarımız başladı. Süreçte buna bir önlem alamadık. Şuan yavaş yavaş her şey normale döndükçe biz de spor, yürüyüş vs. ile normalleşmeye çalışıyoruz.”

Ö4: “... Canlı dersler benim işleyişimi, öğretmenlikteki doğal halimi kısıtladı. Sınıfımın bir mahremiyeti vardı. Ekran karşısında ise beni öğrencilerime ilaveten arkada

öğrencilerimin anne-babası hatta bazen dedesi büyükanneleri izliyordu. Hem bahsettiğim mahremiyete müdahale edildi hem ekranda olmanın verdiği bir huzursuzluk oluştu bende. Kendimi sürekli denetleniyor gibi hissettim, bu sebeple psikolojik destek almaya başladım.”

Veliler ise çocuklarında karşılaştıkları kilo problemleri, hareketsizlik, görme problemleri gibi konularda yorum yapmışlardır.

V17: *“Yataktan kalkıp bilgisayara, bilgisayardan kalkıp masaya ödev yapmaya, ödevden kalkıp yemek masasına oturarak günü bitiren bir çocuk haline geldi benim çocuğum. Çok hareketsiz bir dönemdi. Bu da sağlık sorunu olarak döndü bize. Kilosu fazla arttı...”*

V18: *“Sürekli ekrana baka baka, gözleri bozuldu. Gözlük kullanmaya başladık uzaktan eğitim sürecinde. Bize kalıcı hasar bıraktı yani.”*

Yine üç grubun ortak teması olan teknik konularda, ses ve görüntü problemleri, internet yetersizliği, bağlantı problemleri, araç gereç yetersizliği kodları belirlenmiştir. Öğretmenler bu konuda hem kendileri derslere bağlanırken yaşadıkları sıkıntılar üzerine hem de ders esnasında öğrencilerin yaşadıkları sıkıntılar üzerine yorumlar yapmışlardır. Her ne kadar kendi evlerindeki internet problemlerini çözseler de; öğrencilerin evinde yaşanan problemlere müdahale edemedikleri için derslere katılımda zorluklar yaşamışlardır. Bunun dışında internet paketinin yetersizliği, ders araçlarının farklı olması gibi durumlar, öğretmenlere canlı ders esnasında sorun yaşatmıştır.

Ö2: *“Derse bağlanırken o kadar zorlandık ki... Kendi evimizdeki canlı ders trafiğini ayarlamak için bağlantı hızımızı arttırdık. Ama çocukların evine tabii ki müdahale edemedik. Önerilerde bulunduk. Sonuçta 3-4 çocuklu ailelerimiz vardı, hepsinin aynı anda girmesi bağlantı sorunlarına yol açıyordu.”*

Ö4: *“Bu süreç var olan sosyoekonomik farkları çok daha fazla arttırdı. Telefon ile derse giren çocuk küçük ekrandan yazıları okumaya çalışırken, laptop ile bağlanan çocuk her şeye daha net hâkim oldu. Derse son teknoloji ürünü ile katılan çocuk ve zar zor bulduğu bir eski telefonla katılan çocuk aynı değerlendirildi.”*

Teknik konularda velilerin yaşadıkları sıkıntılar öğretmenler ile benzerlik göstermektedir. Öğretmenler, bu sıkıntılarının bazılarını canlı dersler esnasında zaten gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Araç gereç yetersizliği, bağlantı sorunları bu sıkıntılarının başında gelmektedir.

V3: *“İnternet çekmiyordu. Sürekli kesildi dersler, bölük pörçük derse girdi çocuğum. Bir ara sürekli evde dolanıyorduk, internet nerede iyi çekiyorsa oradan derse girelim diye...”*

V9: *“... Üç çocuk var derse girmesi gereken, evde iki telefon vardı. Bilgisayar ve tablet zaten yok. Dersler de aynı anda başlıyor. Mecburen borca girerek tablet aldım. Telefonla derse girmek zor oluyor, anlaşılmıyor ekran küçük olunca. Eşim iş yerinden ödünç bilgisayar getirdi. Böyle idare etmeye çalıştık.”*

Son olarak, öğrenciler de teknik konular temasında yaşadıkları bağlantı ve araç gereç eksikliği sorunlarından bahsetmişlerdir.

T15: *“Uzaktan eğitimin en kötü tarafı ders bağlantısının sürekli kopmasıydı. Dersten düşüyordum. Tekrar girmeye çalışıyordum. Ailem yardım ediyordu. Bilgisayarı veya modemi açıp kapatarak derse devam ediyordum.”*

T26: *“Derse girmek için sadece anne ve babamın telefonu vardı ilk zamanlar. Ama üçümüz de derse gireceğimiz zaman yetmiyordu. Başta sıra ile girdik. Sonra bir tablet alındı. Ama bu kez de tableti kimin kullanacağı konusunda anlaşamadık. Ekranı büyük olduğu için ondan derse girmek daha güzeldi.”*

Velinin rolü teması, öğretmen ve velilerden gelen yanıtlarla ortak oluşturulmuş bir temadır. Öğretmenler velinin destekleyici ve engelleyici rolü üzerinde dururken veliler çocuğunu gözlemlene imkânı, derslere destek olabilmek, iş yükünün artması, iş saati ve ders saatinin çakışması konularında yanıtlar vermişlerdir.

Velinin destekleyici rolü ile ilgili özellikle birinci sınıf öğretmenlerinden fazlaca olumlu dönüşler olmuştur. Veliler ev içerisinde derse giren öğrencinin yanında buldukları için, öğretmenin ders anlatışı, çocuklara hitap etme şekli gibi değişkenleri gözlemlemişlerdir. Bu gözlemler de daha sonra öğrenci ile yapılan tekrar çalışmalarına olumlu yansımıştır.

Ö16: “Her ne kadar süreci eleştirsem de, velilerin ulaşılabilir olma kısmını çok sevdim ve bunun faydasını gördüm. Canlı derslerden sonra da velilerle iletişim halinde kalmaya devam ediyorum. Veli, dersin nasıl işlendiğini gördü. Bu hem onlara bir artı kattı hem de çocuklarını güzel yönlendirebildiler.”

Bu olumlu yorumların yanı sıra, dersleri sürekli gözlemleyen velilerin hırs yapma, derse dâhil olma, ders esnasında öğrencilere sufla verme gibi olumsuz davranışları da olmuştur.

Ö6: “Biz bu süreçte velilerle çok fazla iletişim sorunu yaşadık. Veliler sınıfta bilen, cevap verebilen çocuklara dair hırs yaptılar. Bu hırs, zaten bir şeyler yapma imkânı bulunmayan çocuğu daha çok bunalıttı.”

Veliler ise, süreçte kendi rolleri ile ilgili “velinin çocuğunu gözlemlene imkânı bulması, velinin çocuğunun derslerine destek olabilmesi, velinin iş yükünün artması, iş saati ile ders saatlerinin çakışması, çocuğuna karşı tahammülsüzlük” gibi konularda görüş belirtmişlerdir.

Örneğin V4; “Çocuğumun öğretmeni ile iletişimimi, derslere katılımını hatta arkadaşları ile iletişimimi gözlemlene imkânı buldum. Gerektiğinde müdahale edebildim. Derse katılmaya istekli olmadığı zamanlarda teşvik edebildim.” diyerek süreç ile ilgili olumlu görüşlerini belirtirken V7 ve V17 sürecin dezavantajları hakkında görüş belirtmişlerdir.

V17: “Okula giden çocuğum dışında bir de küçük kızım var. Birinin derse devamını sağlamaya çalışırken öbürünün de temel bakımı ile ilgilenmem gerekiyordu. Bu beni gerçekten çok zorladı. Normal zamanda büyüğü okula gittiği için küçük ile rahatça ilgileniyordum. Ama uzaktan eğitim döneminde ikisi arasındaki dengeyi sağlamakta gerçekten zorlandım.”

V7: “Çalışan bir veliyim. Pandemi öncesi iş saatim ve çocuğumun okul saatini ayarlamıştım. Uzaktan eğitimde ben de uzaktan çalıştım ama toplantı saatlerim ile ders saatleri çakışıyordu. Oğlum derste herhangi bir sorun yaşadığında ona yardımcı olamıyordum.”

Eğitim ortamı olarak evin kullanımı teması da öğretmen ve velilerin ortak yanıtlar verdikleri temalardan birisidir. Maddi konular, zaman kullanımı kodlarında her iki grubun da yanıtları mevcutken öğretmenler bu yanıtlara ek olarak mekân kullanımı kodu ile ilgili yanıtlar vermişlerdir. Veliler ise ev düzeni ve aile içi sosyal etkileşim ile ilgili yorumlarda bulunmuştur.

Maddi konular alt temasında öğretmenler bilgisayar alımı, internet bağlantı hızlarının artırılması gibi sebeplerle farklı konularda yeni harcamalar yaptıklarını; aynı zamanda yol-trafik masraflarının olmaması, kıyafet, makyaj malzemesi gibi ihtiyaçların olmaması nedeni ile de tasarruf yapma imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Veliler ise servis-yol vs. masraflar bütçelerinden eksildiği için bu konuda olumlu yorumlar yapmışlardır.

Ö19: “...Evden ders vermek iyi güzel de, evimiz buna hazır değildi. Daha önce denemediğimiz bir şey olduğu için hazırlığımız yoktu. Bağlantı hızımızı arttırdık, haliyle fatura arttı. Bilgisayarımı değiştirmek zorunda kaldım. Bunlar bana hep maddi külfet olarak geri döndü.”

Ö9: “Ben her şeyi evimde yaptım, evimde yedim bu zaman diliminde. Bir nebze de olsa tasarruf yapmış oldum galiba. Arabaya, benzine harcadığım para azaldı, rutin bir kıyafet alışverişim oluyordu. Bu da baya azaldı. Tabi yüz yüze eğitim dönemi ile artarak devam etti [gülüyor].”

V17: “Okul masraflarımız olmadı. Servis ve harçlık masrafının olmaması ev ekonomimize ciddi bir katkı sağladı.”

Zaman kullanımını alt teması yine veli ve öğretmenlerin ortak payda da bulunduğu bir konu olmuştur. V9, “Tek artısı, sabah kalkıp çocuk hazırlama, sürekli kıyafet hazırlama derdim olmadı. Okula git-gel yine bir zaman kayıydı. Zaman anlamında ciddi bir tasarruf sağladı.” yorumu ile zamanda tasarruf sağladığını belirtirken; Ö13 de yine aynı konuya değinerek “Zaman olarak artısı çok fazlaydı. Trafikte harcadığım zamanı, evimde ailem ve işimle ilgili konularda harcamış oldum.” diye belirtmiştir.

Ev ortamının acil uzaktan eğitim süreçlerinde kullanılması öğretmenler açısından evle ilgili mekânsal sorunlar ortaya çıkartmıştır. Bu kapsamda evlerin küçüklüğü gerek derslerini verecekleri ortam bulunması gerekse evde yaşayan diğer aile fertlerinin (aile büyüklerinin) yaşamlarına sınırlılıklar getirmesi açısından sorunlar ortaya çıkartmıştır. Bu konuda Ö2'nin görüşü şu şekildedir: “Bizim evimiz küçük. Normalde çocuklar aynı odada kalıyor ama uzaktan eğitim döneminde canlı derslere ayrı odalardan girdiler. Ben de salonu kullandım ders için. Eşime sadece mutfak kaldı [gülüyor]. Derslerimizin bitmesini mutfakta bekledi sürekli. Bazen onun online toplantıları olduğunda daha çok zorlandık...” Evde anne-babası ile yaşayan Ö14 ise; “Ben ailemle yaşıyorum. Yaşlı bir anne-babam var. Derse girdiğimde evde ses olmasın, televizyon açmayalım, konuşmayalım diye kendilerince sürekli bir tedbir hali içindeydiler. Salonu, mutfağı kullanırken, günlük işlerini yürütürlerken hep bir sessiz olalım düşüncesi ile hareket ettiler. Hali ile kendi evlerinde rahat edemediler.” diyerek yaşadığı zorluklardan bahsetmiştir.

Veliler (anneler) ise evdeki düzenlerinin bozulması ile ilgili sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çocuğun ders saatinde ses yapmama gayretinde olmak, evin sürekli kalabalık olması velilerin düzenini etkilemiştir. Evin küçük olması nedeni ile ders sürecinde sorun yaşadığını belirten V2, “Çocukların aynı anda derse girmesi büyük problemdi bizim evde. Ev küçük, her yerde bir çocuk ders başındaydı. Koridorda oturup dersin bitmesini beklediğim oldu.” demiştir. Diğer yandan günlük ev işlerinin aksaması ev düzeni kapsamında söz edilen sorunlardan biridir. İfadelerden ev işlerinin yapılamamasından veya ev işlerinin alışılmışın dışında saatlerde yapılmasından kaynaklı olarak ev düzeninin bozulduğu anlaşılmaktadır.

V6: “Ben ev hanımıyım. Evde kendime ait bir düzenim vardı. Temizliğim, yapacağım iş... Bunların hep bir planı programı vardı. Ama uzaktan eğitimde hepsi alt üst oldu. Her şeyi ders saatlerine göre ayarlamak zorunda kaldım. Bu bende bir gerginlik yarattı ama önceliğim çocuğum olduğu için, olabildiğince tepkisiz kalmaya çalıştım.”

Aile içi sosyal etkileşim alt temasında üzerlerindeki iş yükü artan ve aynı zaman diliminde farklı rolleri gerçekleştirmenin (anne rolü, mesleki rolü, öğretmen rolü) sorumluluğu altına giren veliler, çocuklarına karşı tahammülsüzlük yaşadıkları yönünde fikir belirtmişlerdir. Bu da aile içi iletişimlerini etkileyen bir unsur olmuştur. Örneğin V18, “Yapılacak çok fazla şey oluyordu. Çocukların derslerini takibi, ardından ödevleri, o esnada yapılmayı bekleyen ev işleri... Artık kendi çocuğuma dayanamaz hale gelmiştim. Okula gitmeleri bize nefes aldırıyormuş. Sürekli tüm aile evin içinde olduğumuzda birbirimizi rahatsız eder hale geldik.” diyerek şikâyetini dile getirmiştir. Aile içi etkileşimi etkileyen bir diğer faktör de kardeşler arası iletişim olmuştur. Özellikle çok çocuklu evlerde sürekli evde olan kardeşlerin arasında çeşitli iletişim sorunları ortaya çıkmıştır. Velilerin bu duruma müdahaleleri sonucunda ise zaman zaman veli-çocuk arasında da olumsuzluklar yaşanmıştır.

V21: “... İki çocuk olunca, bu iki çocuk da sürekli evde olunca ister istemez sorun çıkıyordu aralarında. Hep evde olmanın ve sürekli birbirlerini görmenin etkisi, sosyalleşememenin etkisi... Bunlar hep aralarında kavga gürültü olarak döndü bize. Ayırmaya çalışmak da çözüm olmadı. Çünkü birini sakinleştiren diğeri alınıyor. ... Artık dayanamayıp haklı-haksız ayırmadan ikisine de bağırıp oturduğum çok oldu.”

Mesleki ve kişisel gelişim temasında öğretmenlerden teknolojik alanda kendini geliştirme, iletişim becerilerinin gelişmesi başlıklarında yanıtlar gelmiştir. Örneğin Ö5, “Teknolojik anlamda ne kadar geride kaldığımı fark ettim. Hep bir yeni şeyler öğrenme çabasındaydım. Ne ile daha iyi öğretebilirim? Nasıl daha çok öğrenciye ulaşabilirim? Böyle böyle kendi bilgilerimi de arttırdım.” diyerek teknoloji ile ilgili konularda kendi bilgisine dair bir farkındalık oluşturduğunu ve yeni şeyler öğrenme çabasına girdiğini belirtmiştir.

Öğretmenin ailevi durumu temasında ise kendi çocuğuna vakit ayırma/ayıramama durumu, evin düzen ve temizliği ile ilgili yorumlar gelmiştir. Ö1 kodlu öğretmen, “Kendi çocuğumu derslerde gözlemleme imkânı buldum. Ders saatlerim çakışmıyordu oğlum ile. Böyle olunca onu takip edebildim. Onun derslerinden hem kendi işleyişime dair hem de oğlumun eksiklerine dair çıkarımlar yaptım.” diyerek sürecin olumlu yanlarını vurgularken; Ö15 ise “E benim kendi çocuğum var, bir yandan da 30 tane öğrencim var. Kendi çocuğum da birinci sınıfı o süreçte ve derslerde desteğe ihtiyacı vardı. Onun ders saatleri ile benim ders saatlerimin çakışmaması gerekiyordu. Evde bir survivor havası vardı [gülüyor]. Sürekli bir koşturmaca, hem oğluma yetişme çabası hem öğrencilerime yetişme çabası...” yorumu ile sürecin olumsuz yanlarına değinmiştir. Birinci sınıflarda okuma-yazma öğretimine destek olmak amacı ile veliler daha fazla derse katılmaya teşvik edilmiştir. Ancak çocuğunun ders saatleri ile kendi ders saatleri çakıştığı için, oğlunun derslerine katılamayan Ö3’ün yorumu ise şu şekilde olmuştur:

Ö3: “Benim oğlum birinci sınıf öğrencisiydi uzaktan eğitim döneminde. Derslerde harf öğretimi ile ilgili zamanlarda veliler öğrencinin yanında derse giriyordu. Ama ben kendi derslerimden dolayı birine girebiliyorsam diğerine giremiyordum. Oğlum çok üzülüyordu bu durumda.”

Velilerden gelen yanıtlarla belirlenen bir diğer tema ise çocuğun kişisel gelişimi olmuştur. Bu temada çocuğun özdenetim becerisi kazanması, teknolojik becerilerinin gelişmesi başlıkları belirlenmiştir. Konu ile ilgili V2, “Bu dönemin benim çocuğuma artısı, çocuğum kendi kendini düzenleyebilir hale geldi. Ders saatlerini, ödevlerini, ne zaman derse oturup kalkacağını kendisi planladı.” diyerek uzaktan eğitim sürecinin olumlu yanları üzerinde durmuştur.

Öğrencilerden gelen yanıtlar ile öğretmen ve velilerden farklı olarak “Öğrencinin ailevi durumu, Kişisel konular ve Sosyal aktiviteler” temaları belirlenmiştir. Annenin çalışması, ev ortamının gürültülü olması, küçük kardeş müdahalesi öğrencilerin ailevi durumu ile ilgili etmenler olmuştur. Kişisel konularda ise, öğrencinin uykusunu alabilmesi, süreçte daha az yorulması gibi cevaplar gelmiştir. Sosyal aktiviteler temasında arkadaş özlemi, oyun oynayamama başlıkları çocukların sosyalleşmeye olan özlemlerini ortaya koyan yanıtlar olmuştur.

Annenin çalışması ile ilgili T1, “Benim annem evde olmuyordu ders saatlerinde, işe gidiyordu. Bazen dersten düşünce tekrar bağlanamıyordum. Bir diğer ders en baştan giriyordum ve dersi kaçıırıyordum. Annem evde olsaydı, bu işlerde bana yardım edebilirdi. Veya uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitim olsaydı derse girerken anneme ihtiyacım olmazdı.” yorumunda bulunmuştur. T9 ise, “Bizim evde sürekli ses oluyordu. Öğretmenimi duymakta zorlanıyordum. Annem bazen süpürge çalıştırıyordu, bazen de mutfaktan çok ses geliyordu. Dersleri anlamakta zorlanıyordum böyle olunca.” demiştir. Görüldüğü üzere her iki öğrenci de ev ortamında derse girmenin zorluklarından bahsetmiştir.

Öğretmen ve velilerin pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan ve yüz yüze eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlara ilişkin bulgular sırasıyla Tablo 2 ve 3'te verilmiştir.

Tablo 2

Pandemi Döneminde Uygulanan Acil Uzaktan Eğitim Öğretim Süreçlerinde Öğretmen ve Veliler Tarafından Öğrencilerde Karşılaşılan Problem Davranışlar

Öğretmen	Veli
Akademik Problemler (Devamsızlık, ödev yapmama, yazı bozukluğu, okuma hızının düşmesi, okuduğunu anlama problemleri.)	Akademik Problemler (Konuları anlayamama, ödev yapmama, derse odaklanamama.)
Davranışsal Problemler (Ekran bağımlılığı, dikkat dağınıklığı, sosyal medya bağımlılığı, derslere karşı isteksizlik.)	Davranışsal Problemler (<i>Fiziksel:</i> Yeme bozukluğu, hareketsizlik, uyku problemleri. <i>Psikolojik:</i> Dikkat dağınıklığı, hijyen takıntısı, içe kapanıklık.)
İletişim Problemleri (Asosyallik, aile içi iletişimin bozulması.)	İletişim Problemleri (Kardeş anlaşmazlığı, ailenin otoritesi ile ilgili problemler.)
	Sosyal Problemler (Arkadaş özlemi, çocuğun diğer evlerde yaşanan huzursuzluklara şahit olması)

Tablo 2’de pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen ve veliler tarafından öğrencilerde karşılaşılan problem davranışlar ile ilgili temalar ve bu temalar aracılığı ile belirlenen kodlar gösterilmiştir. Bu boyutta yalnızca davranışsal problemler temasında alt temalara ulaşılmış olup belirlenen alt temalar altı çizili olarak gösterilmiştir. Pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen ve veliler tarafından öğrencilerde karşılaşılan problem davranışlara yönelik genel değerlendirme başlığında öğretmen ve velilerden yanıt alınmıştır. Akademik problemler, davranışsal problemler ve iletişim problemleri her iki gruptan da ortak belirlenen temalar olmuştur. Veliler bu temalara ek olarak sosyal problemler temasında da çeşitli yanıtlar vermişlerdir.

Akademik problemler temasında öğretmenlerin yanıtları devamsızlık, ödev yapmama, yazı bozukluğu, okuma hızının düşmesi, okuduğunu anlama problemleri kodlarında olurken veliler öğretmenlerle ortak yanıtlar olan ödev yapmama ve konuları anlayamama kodlarının yanıtında derse odaklanmama kodunda da yanıtlar vermiştir. Devamsızlık ile ilgili yorumda bulunan Ö11, “Katılan/katılmayan öğrenci ayrımını yapan bir resmi durum olmayınca, çocukların bazıları derslere katılmadı. Devamsızlıklar işlenmedi bu süreçte. Hem ders bazlı (özellikle erken saatlerdeki derslere) hem de gün bazlı katılmayan çok öğrenci oldu.” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Ö16 ise “...Düzenli bir takip, kontrol olmayınca akademik anlamda bazı boşluklar oluştu çocuklarda. Ödev kontrolünü ancak fotoğraf atarlarsa yapabiliyordum, bu da çeşitli aksamalara yol açıyordu. Ödev yapmayanların sayısında artış oldu mesela...” yorumu ile ödev kontrolü ile ilgili aksaklıkları dile getirmiştir. Ödevler ile ilgili benzer problemi veliler de gözlemlemiştir. V23, “Ödev yaptırmak imkânsıza yakındı. Öğretmenim görmüyor, öğretmenim kontrol edemiyor, yıldız alamıyorum diyerek ödev yapmaya direndi hep. Bir süre sonra öğretmenimiz günlük ödevlerin fotoğrafını istemeye başladı, o zaman biraz düzene girdi.” diyerek yaşadığı zorluğu anlatmıştır.

Bir diğer ortak tema olan davranışsal problemler temasında ise dikkat dağınıklığı ile ilgili hem öğretmenlerin hem de velilerin tespitleri olmuştur. Bunun dışında öğretmenler, ekran bağımlılığı, sosyal medya bağımlılığı ve derslere karşı isteksizlik başlıklarında sorunlar tespit

etmişlerdir. Veliler ise yeme bozukluğu, uyku problemleri, hijyen takıntısı ve içe kapanıklık ile ilgili sorunlar gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Dikkat dağınıklığı ile ilgili Ö17 “...Dinleyen öğrenci her ortamda dinledi tabii dersi. Ama beni sınıfta zorlayan öğrenciler uzaktan eğitimde de zorlamaya devam ettiler. Sınıfta dikkat dağınıklığı yaşayan çocuğun bu problemi uzaktan eğitimde kat kat arttı. Derse hiç dikkatini veremedi bazı çocuklar.” diyerek görüşünü belirtirken; V3 ise “Oğlum derse başladığında, ilk derslerde güzel gidiyordu. Ama ilerleyen derslerde dikkatinin dağıldığını fark ediyordum. Dersler ilerledikçe, masayı çiziyor, dışarıyı izliyor, kalem uçlarını kırıyordu...” şeklinde benzer bir yorum yapmıştır.

Son ortak tema olan iletişim problemleri başlığında öğretmenler öğrencilerde asosyallık ve aile içerisinde iletişimin bozulması alanlarında sorun olduğunu belirtmişlerdir. Veliler ise, süreçte çocuklarla sürekli yüz yüze iletişimde bulunan taraf olarak kardeş anlaşmazlığı ve ailenin otoritesi ile ilgili problemler yaşadıklarını belirtmişlerdir. Aile içi iletişimin bozulması ile ilgili Ö7, “... Öğrenciler sınıftayken birçok sorumluluk bizdeydi. Ancak uzaktan eğitim sürecinde roller değişti. Evde veli de öğretmen rolüne ortak olmak zorunda kaldı. Öğrenci derse girdi mi, dikkatini derse veriyor mu, ödevlerin ilk kontrolü, yazı düzeni... gibi konularda veliler elini taşın altına koydu. Ama bu durum anne/baba-çocuk ilişkisine zarar verdi, yıprattı herkesi.” demiştir. Kardeş kavgalarından bahseden V2 de “Kardeş kavgaları çok fazla oldu bizim evde. Derslere biri telefonda biri tableten giriyordu. Kim hangisini alacak kavgası yapıyorlardı her gün. Bir de hep dip dibe olmak zorunda kaldılar, arkadaş ortamları kalmadı çocukların. Bu da kardeş ilişkilerini yıprattı.” diyerek aslında aile içerisinde yaşanan anlaşmazlıklardan bahsetmiştir.

Ortak temalar dışında velilerden sosyal problemler temasında yanıtlar gelmiştir. Burada arkadaş özlemi ve çocuğun diğer evlerde yaşanan huzursuzluklara şahit olması sorun alanı olarak belirtilmiştir. Konu ile ilgili V11 “Fazla şeye şahit olduk galiba biz o dönem. Sınıfımızın yapısı ile mi ilgiliydi yoksa o dönem herkes mi zor durumdaydı bilmiyorum... Mesela birkaç kez, ekrandaki evlerden 1-2 tanesinde kavgalara şahit oldu. Hatta duymaması gereken kelimeler duydu. Sonra “anne ... ne demek? Anne neden insanlar çocuklarına böyle kelimeler kullanıyor?” gibi sorular soruyordu sürekli.” diyerek çocuğunun şahit olduğu olumsuz durumlara örnek vermiştir.

Tablo 3

Pandemi Döneminde Uygulanan Yüz Yüze Eğitim Öğretim Süreçlerinde Öğretmen ve Velilerin Öğrencilerde Karşılaştığı Problem Davranışlar

Öğretmen	Veli
Akademik Problemler (Okuduğunu anlama problemleri, yazı bozukluğu, okul öncesi eğitim alınmaması, okuma hızının düşmesi, sınıf seviyesinin altında olma.)	Akademik Problemler (Konu eksiklerini tamamlayamama, okuma hızının düşmesi, bulunduğu sınıf seviyesine uyum sağlayamama, derslere karşı soğukluk/ilgisizlik.)
Davranışsal Problemler (Şiddet içeren davranışlar, okul kurallarının unutulması, kurallı oyun kültüründen uzaklaşma, ekran bağımlılığı, uyum sorunları.)	Davranışsal Problemler (İsteksizlik: Aileden ayrılmak istememe, sabah erken kalkmak istememe Ališkanlıkların Değişmesi: Evde rahat bir düzene alışmış olma, okula ve okul kurallarına uymada zorluk, rutinelere alışmada zorluk, kaygı.)
İletişim Problemleri (Asosyallık, öğretmen ile iletişim kuramama.)	İletişim Problemleri (Arkadaş iletişiminde yaşanan problemler.)

Tablo 3’te pandemi döneminde uygulanan yüz yüze eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar ile ilgili belirlenen temalar ve bu temalar aracılığı ile belirlenen kodlar gösterilmiştir. Bu boyutta yalnızca davranışsal

problemler temasında alt tema belirlenmiş olup, belirlenen alt temalar altı çizili olarak gösterilmiştir. Pandemi döneminde uygulanan yüz yüze eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar başlığında öğretmen ve öğrencilerden gelen yanıtlarla oluşturulan temalar aynı olmuştur. Ancak temaların alt başlıklarında farklılıklar vardır. Akademik problemler temasına öğretmenlerden gelen yanıtlarla okuduğunu anlama problemleri, yazı bozukluğu, okul öncesi eğitim alınmaması, okuma hızının düşmesi, sınıf seviyesinin altında olma kodları oluşturulurken; velilerden gelen yanıtlarla konu eksiklerini tamamlayamama, okuma hızının düşmesi, bulunduğu sınıf seviyesine uyum sağlayamama, derslere karşı soğukluk kodları oluşturulmuştur.

Özellikle birinci sınıf öğretmenleri, öğrencilerin okul öncesi eğitim almaması ile ilgili sıkıntılar yaşamışlardır. Bu konuda Ö6, *“Hocam, çocuklar anasınıfına gitmedikleri için okul kültüründen çok uzaklardı birinci sınıfa başladıklarında. Kalem tutma, makasla kesme gibi becerileri hiç kazanmamış olan öğrenci sayısı fazlaydı. Biz 2021-2022 yılında birinci sınıf okutan öğretmenler olarak bu konuda çok zorlandık. Çizgi çalışması yapmak uzun bir süremizi aldı.”* diyerek konu ile ilgili görüşünü belirtmiştir. Ö10 ise *“Ciddi bir anlama problemi ile geldi çocuklar okula. Anlama, algılama sorunları sınıfın büyük bir bölümünde karşılaştığım bir problemdi. Uzunca bir süre 5NİK çalışmaları yaparak durumu toparlamaya çalıştım.”* yorumu ile öğrencilerin okuduğunu anlama problemleri yaşadığını ifade etmiştir. Akademik problemler temasına veliler, okuma hızı, konu eksikleri, bulunduğu sınıf seviyesinin altında olma gibi kodlarda yanıtlar vermişlerdir. Örneğin, V14 *“Benim çocuğum dörde başladı yüz yüze eğitimde ama sorsanız dört gibi miydi, hayır derim. İkinci sınıfta ayrıldılar okuldan ve dördüncü sınıfın müfredatı ağır biliyorsunuz. Ama bu ağır müfredatı uygun bir şekilde başlamadılar. Çünkü hala ikinci sınıf gibilerdi.”* yorumu ile çocuğunun bulunduğu sınıfa uygun olmadığını belirtmiştir. V17 ise *“Okul sorumlulukları, dersler, ödevler... ağır geldi ilk zamanlar. Okuma hızları çok düşmüştü. Çünkü evde beni dinlemedi, yeterince okuma yapmadı. Öğretmeni de bunu fark edince tabii hızla okumaya yoğunlaştık. Ve bu yoğunluk hoşuna gitmedi.”* okuma hızı ile ilgili görüş belirtmiştir.

Davranışsal problemler temasında ise öğretmenler okul içerisinde karşılaştıkları olumsuz durumlardan bahsetmişlerdir. Şiddet içeren davranışlar, okul kurallarının unutulması, kurallı oyun kültüründen uzaklaşma, ekran bağımlılığı ve uyum sorunları öğretmenlerin tespit ettiği başlıklar olmuştur. Veliler ise; aileden ayrılmak istememe, sabah kalkmak istememe, evdeki rahat düzene alışmış olma, okul ve okul kurallarına uymada zorluk, rutinelere alışmada zorluk gibi yanıtlar vermiştir.

Bu temada öğretmenler şiddet içeren davranışlar ve kuralsızlığın özellikle üzerinde durmuşlardır. Ö2 konu ile ilgili, *“Kâbus gibiydi yüz yüze eğitimin ilk zamanları. Çocukları kontrol etmek imkânsızdı. Şiddet içeren davranışlar çok artmıştı. İzledikleri ya da oynadıkları online oyunlardan olduğunu düşünüyorum, birbirlerine vurarak oyun kurmaya çalışıyorlardı.”* yorumunda bulunmuştur. Ö12 ise *“Yüz yüze eğitimin başladığı ilk bir ay için söylüyorum; ben öğretmenlik hayatımda ilk kez bu kadar büyük bir kaos gördüm. Hiç böyle bir şey yaşamamıştık. ... Normalde birinci sınıflardan beklediğimiz davranış problemlerini, kuralsızlığı tüm sınıf seviyeleri gösterdi. ... Okul kültürü ve sınıf kurallarından inanılmaz uzaklardı.”* yorumu ile kurallardan ne kadar uzaklaşıldığını vurgulamıştır. Veliler bu davranışsal problemler temasında isteksizlik, alışkanlıkların değişmesi gibi ev rutininde fark ettikleri problemlere dikkat çekmişlerdir. Örneğin V19, *“Yani, en büyük problemimiz sabah kalkış saatleri ile ilgiliydi. Canlı dersler biraz geç başladığı için o düzene alışmıştı. Kalkmak istemedi uzun bir süre. Ama alıştı. Onun dışında sorun yaşamadık.”* yorumu ile sabah kalkış saatlerinde yaşadıkları problemi belirtmiştir. V23 ise *“... Neyi fark ettim biliyor musunuz... Kendini koruyamıyor, okul nedir bilmiyor. Davranışları büyümemiş, tedirginliği çok küçük bir çocuğunki gibi, okula yeni başlayan bir çocuk gibi. Hem kaygısı var hem okul kurallarına karşı bir itirazı var.”* yorumu ile öğrencinin yeni durumda yaşadığı kaygıdan bahsetmiştir.

Son olarak iletişim problemleri temasında, öğretmenler asosyallik ve öğretmen ile iletişim kuramama; veliler ise arkadaş iletişiminde yaşanan problemler ile ilgili yanıtlar vermiştir. Ö20 “Benim sınıfımda içe kapanmış olan çok öğrenci vardı. Zaten sınıf ortamı yeni yeni oluşurken uzaktan eğitim başlamıştı, tam birbirlerine kaynaşmadan ayrılınca çocuklar, döndüklerinde iletişim kurmakta zorlandılar.” yorumu ile öğrencilerde karşılaştığı iletişim sorunlarından bahsetmiştir. V9 ise, “Uzaktan eğitim döneminde tek başına alışmışlar galiba. Ben çocuğumdan sürekli arkadaşları ile ilgili şikâyet aldım. Ama bu törpülenmesi gereken bir davranıştı, öğretmenimizin de desteği ile çözülüyor gibi. Birbirlerine tekrar alışıyorlar galiba.” çocuğunun sınıf ortamında yaşadığı problemlerden bahsetmiştir. Ayrıca birçok veli, yüz yüze eğitim süreci ile ilgili problem durumu belirtmemiş tam tersi aşırı memnuniyet içerisinde olduklarını belirtmiştir.

Öğretmen ve velilerin pandemi döneminde uygulanan acil uzaktan eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlara ne gibi çözümler ürettikleri ile ilgili bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Pandemi Döneminde Uygulanan Eğitim Öğretim Süreçlerinde Öğretmen ve Velilerin Öğrencilerde Karşılaştığı Problem Davranışlara Üretilen Çözümler

Öğretmen	Veli
Akademik Alanda Uygulanan Çözümler (Tekrar çalışmaları, bireysel ilgilenme, yeni yöntem ve teknikler deneme, çocuklarla farklı seviyelerde etkinlikler yapma, okul öncesi eğitime ağırlık verme (1. sınıflar için).)	Akademik Alanda Uygulanan Çözümler (Derslerde öğrencinin yanında durma, çalışma alanlarını paylaşma, kutu oyunları vs. ile odaklanmayı sağlama, çeşitli online eğitim sitelerine üye olmak, evde sınav, çalışma kâğıtları vs. hazırlama, aile büyüklerinin desteği.)
Sosyal-Davranışsal Alanda Uygulanan Çözümler (Rehberlik desteği, kural öğretimine ağırlık verme, pekiştireç kullanımı.)	Sosyal-Davranışsal Alanda Uygulanan Çözümler (Rehber öğretmen desteği, çeşitli online eğitimlere katılma, psikolog desteği, rutin oluşturma)
	Teknolojik Alt Yapı Alanında Uygulanan Çözümler (Rehber öğretmen desteği, çeşitli online eğitimlere katılma, psikolog desteği, rutin oluşturma.)

Tablo 4’te pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlara ürettiği çözümler ile ilgili belirlenen temalar ve bu temalar aracılığı ile oluşturulan kodlar belirtilmiştir. Bu başlıkta öğretmen ve velilerin ürettiği çözümler akademik alanda ve sosyal-davranışsal alanda uygulanan çözümler başlıklarında benzerlik göstermiştir. Velilerden gelen yanıtlarla ayrıca teknolojik alt yapı alanında uygulanan çözümler başlığı oluşturulmuştur.

Akademik alanda öğretmenlerin çözümleri, tekrar çalışmaları, bireysel ilgilenme, yeni yöntem ve teknikler deneme, çocuklarla farklı seviyelerde etkinlikler yapma, okul öncesi eğitime ağırlık verme şeklinde olmuştur. Velilerin çözümleri ise derslerde öğrencinin yanında durma, çalışma alanlarını paylaşma, kutu oyunları vs. ile odaklanmayı sağlama, çeşitli online eğitim sitelerine üye olma, evde sınav ve çalışma kâğıtları hazırlama, aile büyüklerinin desteğini alma şeklindedir. Tekrar çalışmaları ile ilgili Ö17; “Eski sınıflarıma göre daha yavaş ilerliyorum. Bunun sebebi de tekrar çalışmalarına ağırlık veriyor olmam. Özellikle geçen seneki konuları tekrar ediyorum. Örneğin, üç basamaklı sayılarla toplama işlemi öğreteceksem önce geçen yılki hali olan iki basamaklı sayılarla toplama işlemi baştan anlatıyorum. Ondan sonra asıl konuma geçiyorum. Bu her ders ve konuda böyle olunca yavaş ilerlemiş oluyorum.” şeklinde yorum belirtmiştir. Ö8 ise, “Derslerde farklı yöntem ve teknikler kullandım. Sınıfım

birleştirilmiş sınıf gibiydi. Her seviyeden öğrenci vardı. Bir kısmı geçen seneyi çok iyi takip etmiş ve yeni sınıfa hazır. Bir kısmı pandemi öncesi nerede kaldıysa orada.” yorumu ile derslerde farklı yöntem ve teknikler denediğini belirtmiştir. Velilerden, V5: “Ders boyu çocuğumun yanında durdum. Yeri geldi onunla beraber not aldım. Ders bitince tekrar ettik. Ben de onunla beraber öğrenci oldum, ders bitince gerektiğinde öğretmen oldum diyebilirim. Çünkü bazen derste birlikte dinlediğimiz konuyu benim ona tekrar anlatmam gerekebiliyordu. Burada da öğretmenin anlatışını dinlemiş olmak işimi kolaylaştırıyordu.” diyerek derslerde çocuğunun yanında kaldığını belirtmiştir. Aşağıda ise, çeşitli online eğitim sitelerinden yardım aldığını, kutu oyunu gibi alternatifler denediğini belirten veli yorumlarına yer verilmiştir:

V11: “Biz, sınıfça bir online eğitim sitesine üye olduk. Öğretmenin anlatımının ardından dersi oradan tekrar dinledik. Test çözümleri yaptık. Tüm sınıf üye olduğu için öğretmenimiz de oradan ödevler verdi, çalışmalar yaptırdı. Online görme, değerlendirme imkânı buldu çocuklarımızı.”

V16: “Biz derse dikkatini toplayamaması ile ilgili sorun yaşıyorduk. Bunu çözmeye çalıştım. Çeşitli kutu oyunları aldım. Dikkat geliştirici oyunlardı bunlar. Ailecek oynadık. Etkinlikler yaptık. Böylece hem odaklanma konusunda çocuğumu geliştirmeye çalıştım hem de ailece kaliteli vakit geçirmiş olduk.”

Öğretmenlerin sosyal-davranışsal alanda uyguladığı çözümler ise rehberlik desteği, kural öğretimine ağırlık verme ve pekiştireç kullanımı olmuştur. Veliler rehber öğretmen desteği, çeşitli online eğitimlere katılma, psikolog desteği alma ve rutin oluşturma başlıklarında ürettikleri çözümleri paylaşmışlardır. Rehberlik desteği ile ilgili kurum rehber öğretmeni, rutin rehberlik saatlerine ilaveten gerek velilerle, gerek öğrencilerle daha sık bir araya gelerek, pandeminin yarattığı olumsuz etkileri en aza indirmeye çalışmıştır. Konu ile ilgili, Ö6, “Rehber öğretmenimizden normalin üzerinde destek aldık. Sağ olsun o da gerçekten çok efor sarfetti. Velilerle, öğrencilerle birebir görüşmeler yaptı. Sınıf içi etkinliklerimize katılarak gözlemlerde bulundu ve beni yönlendirdi.” demiştir. Ö13 ise “O kadar uzun süre kurallarla ilgili çalıştık ki... Bir ara çocuklar artık neden ders işlemiyoruz diye soruyorlardı. Ama işleyemiyordum çünkü öğrencilikten çok uzak başladılar. Önce okula adapte etmem gerekiyordu onları.” yorumu ile kural öğretimine ağırlık verdiğini belirtmiştir. Velilerden V22 de, “O dönem, çeşitli kaygıları, isteksizliği oldu çocuğumun. Okul rehber öğretmenine başvurduğum. Daha önceden görüştüğümüz için numarası vardı, direkt arayabildim yani. Online olarak önce benimle sonra çocuğumla görüştü. Zaman zaman bu görüşmelere devam etti.” yorumu ile rehberlik desteği üzerinde durmuştur. Ayrıca acil uzaktan eğitim süreci, yetişkinlere yönelik de birçok uzaktan eğitim ve online seminer olanaklarını görünür hale getirmiştir. V1; “...Uzaktan eğitim sürecinde birçok online seminerler oldu. Bu seminerlerden kendimin ve çocuğumun sorun alanlarına yönelik olanları seçip katılmaya çalıştım. Ücretsiz oluyordu zaten çoğunlukla. Benim için maliyetsiz ve ulaşılabilir eğitimlerdi yani.” diyerek online eğitimlere katıldığını belirtmiştir.

Velilerin bir diğer çözüm ürettiği konu başlığı teknolojik alt yapı alanı olmuştur. Bu alanda veliler ders araç gereçlerini yenilemek ve bağlantı hızını arttırmak başlıklarında çözüm ürettiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda görüş belirten bazı velilerin yorumları aşağıdaki gibidir:

V1: “Telefondan derse girmek çok zor oluyordu. Etkinlikler küçük ekranda görünmüyordu. Takip edemedi çocuğum. Tablet edindik bir tane.”

V23: “Dersten kopuyordu sürekli. Sonra tekrar bağlanayım derken zaten 30 dakika bitiveriyordu. İnternet operatörümüz ile görüşerek bağlantı hızını arttırdık. Tabii bu bize daha kabarık bir fatura olarak dönüş yaptı.”

Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen, öğrenci ve velilerin; okul idaresi, rehber öğretmen ve/veya yetkili kurum ve kişilerden beklentileri ile ilgili bulgular Tablo 5’te verilmiştir

Tablo 5

Pandemi Döneminde Uygulanan Eğitim Öğretim Süreçlerinde Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Yetkili Kurum ve Kişilerden Beklentileri

Öğretmen	Veli	Öğrenci
Okul İdaresinden Beklentiler (<i>Öğrenciler ile İlgili Beklentiler:</i> <i>Rehberlik derslerinin arttırılması, davranış problemlerine müdahale. İdari İşler ile İlgili Beklentiler:</i> Evrak işlerinin azaltılması, anlayış/anlayışlı üslup, karar alma süreçlerine dâhil edilmek.)	Okul İdaresinden Beklentiler (<i>Hijyen:</i> Okul temizliği konusunda hassasiyet. <i>İdare-Veli İletişimi:</i> Velilerle iletişimde kalma, veli eğitimleri.)	Sınıf Öğretmeninden Beklentiler (<i>Resim, müzik, beden eğitimi derslerini işlemek, derslerde daha fazla oyun oynamak, uzaktan eğitim döneminde teneffüs yapmak.</i>)
Bakanlıktan Beklentiler (<i>Oryantasyon süresinin arttırılması, kararlı ve planlı adımlar atılması, araç gereç ve donanım ile ilgili ihtiyaçların temini.</i>)	Bakanlıktan Beklentiler (<i>Tüm velilere pandemi sürecine yönelik psikolojik destek verilmesi, telafi süreci.</i>)	Okul İdaresinden Beklentiler (<i>Uzaktan eğitimi bitirmek.</i>)

Tablo 5’te öğretmen, öğrenci ve velilerin pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde yetkili kurum ve kişilerden beklentileri ile ilgili belirlenen temalar belirtilmiştir. Bu boyutta belirlenen alt temalar altı çizili olarak gösterilmiş olup yanlarına kodlar yazılmıştır. Pandemi döneminde uygulanan eğitim-öğretim süreçlerinde öğretmen, öğrenci ve velilerin beklentileri başlığında üç grup da okul idaresinden beklentilerini dile getirmişlerdir. Okul idaresinden öğretmenlerin beklentileri, rehberlik derslerinin arttırılması, davranış problemlerine müdahale, evrak işlerinin azaltılması, anlayışlı üslup, karar alma süreçlerine dâhil edilmek; velilerin beklentileri, okul temizliği konusunda hassasiyet, velilerle iletişimde kalmak, veli eğitimleri; öğrencilerin beklentileri ise uzaktan eğitimi bitirmek şeklinde olmuştur. Öğretmenlerden Ö4 okul idaresinden beklentisini “*Bu süreçte okul idaresinden rehberlik derslerini arttırmasını beklerdim. En azından okulun ilk ayları kuralların hatırlatılması, pandemi sürecinde yaşananlarla baş etme vs. konularda rehber öğretmenler tarafından eğitimler verilmesini sağlayabilirlerdi.*” şeklinde ifade etmiştir. Ö2 ise evrak işleri ile ilgili beklentisini şu şekilde belirtmiştir: “*Bir yandan yüz yüze eğitime uyum sağlayıp bir yandan velilerden onam formu topla, toplantı tutanağı tut... gibi evrak işleri ile uğraştık biz. Bu evrak işleri böyle zor süreçte askıya alınsa belki biraz yükümüz hafiflerdi.*” Velilerin okul idaresinden beklentilerinde önemli başlıklardan birisi temizlik olmuştur. V3: “*Hastalık süreci, ekstra hassasiyet gösteren bir süreçti. Uzaktan eğitimde herhangi bir talebim ya da beklentim olmadı ama yüz yüze eğitime geçildiğinde, temizlik konusunda daha fazla hassasiyet beklerdim. Şuan için, pandemi öncesi uygulamalar nasılsa öyle devam ediliyor. Ama yüz yüze eğitim başlamış olsa bile aslında olağanüstü bir dönemdeyiz. Tuvalet temizlikleri, okulun genel kullanım alanlarının temizliği daha özenli olabilirdi.*” V23: “*Benim en büyük beklentim, tuvaletlerin temizliği ile ilgili daha fazla dikkatli olunması. Hastalığın en çok bulaşacağı alanlar bana göre okuldaki ıslak alanlar. Okula gelip gittiğimde ben yeterli dikkati göremiyorum henüz.*” Hem V3 hem de V23’ün yorumlarında gördüğümüz üzere temizlik, pandemi döneminde veliler için oldukça önemli bir konu olmuştur. V12 ise daha iletişime açık bir okul idaresi beklentisini şu şekilde dile getirmiştir: “*Uzun bir süreci ve ani karar değişiklikleri yaşadık. Okul idaresi, bu süreçte velilere çeşitli eğitimler yapabiliirdi. Gerek pandemi dönemi, gerek uzaktan eğitim*

sürecindeki teknoloji kullanımı ile ilgili mesela... Sürecin psikolojik yükünde şahsen bir anne olarak benim çok ihtiyacım vardı bilgilendirici ve psikolojik açıdan destekleyici eğitimlere.” Son olarak öğrencilerin okul idaresinden beklentisi ise, uzaktan eğitimi bitirerek okulun yüz yüze eğitime açılması olmuştur. Bu konuda T1 düşüncelerini: *“Çok uzun süre uzaktan eğitim yaptık. Bence maskelerimizi takarak daha erken yüz yüze eğitime gelebilirdik. Müdür daha erken açabilirdi okulu.”* şeklinde ifade etmiştir.

Bunun dışında veliler ve öğretmenler bakanlıktan beklentilerini de dile getirmişlerdir. Öğretmenler oryantasyon süresinin arttırılması, kararlı ve planlı adımlar atılması, araç-gereç ve donanım ihtiyaçlarının giderilmesi başlıklarında yanıtlar vermiştir. Veliler ise; tüm velilere pandemi sürecine yönelik psikolojik destek verilmesi ve telafi süreci şeklinde yanıtlar vermiştir. Pandemi döneminde alınan kararlar sık sık değiştirilmiştir. Bu konuda serzenişte bulunan Ö12, *“Benim en büyük şikâyetim ve dolayısıyla buna bağlı beklentim, kararlı ve planlı adımlar atılmaması oldu. Okulların açılışı kapanışı çok ani kararlarla oldu. Ne baz alındı bu kararlar alınırken anlamadık hiç. Vaka sayısı mı, bulaş oranı mı, aşılama oranı mı... Biz ertesi gün nasıl bir eğitime devam edeceğimizi twitterdan öğrendik. Bence bu bir bakanlığa ve bakanlığın personeline yakışmayan bir durum.”* diyerek fikrini belirtmiştir. Uzaktan eğitimde gerekli araç-gereçlerin temini ile ilgili ise Ö17, *“Uzaktan eğitim çok uzun sürdü. Eğitim bir haktır, her çocuğa eşit bir şekilde ulaşması gerekir. Ama uzaktan eğitimde bu haktan yararlanamayan çok fazla çocuk oldu. Ben borca girerek, belki de ödeyemeyeceğimi bilerek ilave tablet almak zorunda kaldım. Hadi ben bir şekilde aldım ama sınıfımızda derse girecek araç-gereci olmadığı için derse giremeyen öğrenciler vardı. Bu olmaması gereken bir şeydi. Ve uzun vadede düşününce bu durumun benim çocuğuma da zararı dokunuyor. Çünkü uzaktan eğitimde tüm derslere katılmıştı. Ama şimdi yüz yüze eğitimde oturdu bekliyor, derse katılmayan çocuklar için telafi eğitiminin bitmesi gerekiyormuş.”* yorumu ile bu konuda beklentisini dile getirmiştir. Velilerden V10, bakanlığın telafi süreci yürütmesi ile ilgili beklentilerini dile getirmiştir: *“Bu süreçten çocuklarla birlikte etkilenen en kalabalık kesim bence velilerdi. Süreç ile ilgili veli eğitimleri yapılabilirdi. Ben şahsen bulaşın nasıl engelleneceği, nasıl korunacağımız vs. ile ilgili televizyonlarda sürekli videolar verilse, ciddi etkisi olacağını düşünüyorum. Ayrıca bizler evdeki öğretmen konumuna geçiverdik birdenbire. Bu anlamda da eksiklerimiz çoktu. Kimimiz süreci çok güzel yönetirken kimimiz yönetemedi. Bu da çocuklar arası eşitsizliğe yol açtı. Şimdi yüz yüze eğitime döndüğümüzde öğretmenlerimiz bu eşitsizliği net görüyorlardır eminim.”* Hiçbir beklentisi olmadığını belirten V18 ise, *“Pandemi döneminde biz öğrenci-veli-öğretmen baş başa kaldık. Yani, yapılacak pek bir şey yoktu. Alınması gereken kararlar alındı ve uygulandı. Bir de idare zaten ne yapabiliyordu ki... Biz zaten duyuruları haberler ve Twitter üzerinden takip ediyorduk. Öğretmenimiz de aynı şekilde.”* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Son olarak öğrenciler, sınıf öğretmeninden beklentiler başlığında da yanıtlar vermiştir. Resim, müzik, beden eğitimi derslerinin işlenmesi, daha fazla oyun oynamak, uzaktan eğitim döneminde tenefüs yapmak bu başlıktaki kodlar olmuştur. Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitimde, öğretmenler genellikle Türkçe, matematik, hayat bilgisi gibi ana dersleri düzenli olarak işlerken beden eğitimi, resim, müzik gibi dersleri ya hiç işlememeyi ya da azaltarak işlemeyi tercih etmişlerdir. Bu konuda T3, *“Ben, uzaktan eğitimde de tıpkı sınıfta yaptığımız gibi resim, müzik gibi dersleri işlemek isterdim. Uzaktan eğitimde hiç işlemedik biz bu dersleri. Sadece Türkçe, matematik gibi dersleri yaptık. Ama ben resim çizmeyi de istiyordum. Programımızda olan derslerin hepsini yapmasını beklerdim öğretmenimden.”* cümleleri ile görüşünü ifade etmiştir. Daha fazla oyun oynayabilmek ile ilgili ise T15, *“Bize öğretmenimiz derslerde oyun oynatıyordu bilgisayardan. Çok eğlenceli oluyordu ve ben bu oyunları daha çok oynatmasını beklerdim. Böyle olunca hiç sıkılmıyordum çünkü.”* diyerek, uzaktan eğitimde oyunun derslerdeki sıklığı aldığını ifade etmiştir.

Öğretmen, öğrenci ve veliler, pandemi döneminde yürütülen eğitim öğretim süreçlerini karşılaştırdığında, süreçlerin birbirine göre (uzaktan eğitim, hibrit eğitim, yüz yüze eğitim) olumlu ve olumsuz yönlerinin ne olduğu ile ilgili bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Pandemi Döneminde Yürütülen Eğitim Öğretim Süreçlerinin Öğretmenler, Öğrenciler ve Veliler Açısından Birbirine Göre Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Öğretmen	Veli	Öğrenci
Uzaktan Eğitim (<i>Olumlu: Zor anlarda bağlantıyı sürdürülebilmek, zaman tasarrufu, kişisel gelişim imkânı.</i> <i>Olumsuz: Fırsat eşitsizliği, teknik sorunlar, veli müdahalesi.</i>)	Uzaktan Eğitim (<i>Olumlu: Zor anlarda bağlantıyı sürdürülebilmek, zaman tasarrufu.</i> <i>Olumsuz: Araç gereç eksikliği, teknik sorunlar, velinin dâhil olmak zorunda kalması.</i>)	Uzaktan Eğitim (<i>Olumlu: Öğretmenin görebiliyor olmak.</i> <i>Olumsuz: Görsel sanatlar, beden eğitimi, müzik gibi dersleri yapamamak, teneffüs olmaması, arkadaş özlemi.</i>)
Hibrit Eğitim (<i>Olumlu: Çocukları yüz yüze görebilmek, sosyalleşme imkânı.</i> <i>Olumsuz: Zaman kaybı, çocuklarda kafa karışıklığı, bulaşma riski.</i>)	Hibrit Eğitim (<i>Olumlu: Öğretmen ile yüz yüze iletişim kurabilmek, sosyalleşme imkânı.</i> <i>Olumsuz: Çocuklarda kafa karışıklığı, haftanın iki günü öğrencinin boş kalması, bulaşma riski.</i>)	Hibrit Eğitim (<i>Olumlu: Kısıtlı süre de olsa okula geliyor olmak.</i> <i>Olumsuz: Kafa karıştırıcı, arkadaş özlemi.</i>)
Yüz Yüze Eğitim (<i>Olumlu: Sosyalleşme imkânı, akademik anlamda etkili olması.</i> <i>Olumsuz: Zaman kaybı, bulaşma riski.</i>)	Yüz Yüze Eğitim (<i>Olumlu: Sosyalleşme imkânı, her zamanki okul düzenine kavuşulması, akademik anlamda etkili olması.</i> <i>Olumsuz: Bulaşma riski.</i>)	Yüz Yüze Eğitim (<i>Olumlu: Arkadaş ortamı, derslerin daha anlaşılır olması, oyun oynayabilmek, öğretmenine kavuşmak.</i> <i>Olumsuz: Sabah erken kalkmak.</i>)

Pandemi döneminde yürütülen eğitim öğretim süreçlerinin öğretmenler, öğrenciler ve veliler açısından birbirine göre olumlu ve olumsuz yönleri başlığında uzaktan eğitim, hibrit eğitim ve yüz yüze eğitim birbirine göre olumlu ve olumsuz yönlerine göre kıyaslanmıştır. Yapılan kıyaslamalar, Tablo 6'da her boyut için olumlu ve olumsuz özellikler başlıklarında çıkan kodlar olarak gösterilmiştir.

Uzaktan eğitimde üç grup da zor anlarda bağlantıyı sürdürülebilmek veya öğretmeniyle görüşebiliyor olmak ile ilgili yanıtlar vermiştir. Bunun dışında zaman tasarrufu, kişisel gelişim imkânı gibi uzaktan eğitimin olumlu yönlerine değinen yanıtlar gelmiştir. Uzaktan eğitimin olumsuz yönlerinde ise öğretmenler fırsat eşitsizliği, teknik sorunlar ve veli müdahalesi kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Veliler de bunlara benzer olarak araç-gereç eksikliği, teknik sorunlar, velinin dâhil olmak zorunda olması kodlarında yanıtlar vermiştir. Son olarak öğrenciler, uzaktan eğitimde görsel sanatlar, beden eğitimi, müzik gibi dersler yapamamayı, teneffüsün olmamasını ve arkadaş özlemini olumsuz yönler olarak belirtmiştir. Örneğin Ö12'nin yorumu, "Bu süreç bize her durumda öğrencilerle bağlantıda kalmamız gerektiğini öğretti. Baktığımızda olağanüstü bir durum vardı, birçok şey durma noktasına gelmişti. Ama eğitimi durdurmamak. Çocuklarımıza ulaşmanın yolunu aradık sürekli." şeklinde sürecin olumlu yanlarını öne çıkaran bir yorum olmuştur. V5 de benzer şekilde, "... Yani uzaktan eğitim ile ilgili o kadar kötü şey söyledikten sonra, iyi bir iki şey eklemek doğru olur mu bilmiyorum ama; yine de her şeye rağmen öğretmenleri ile iletişimde kaldı çocuklar. O da olmasaydı, eğitimle ve okulla hiç bağları kalmayacaktı. Tek iyi tarafı bu galiba." diyerek uzaktan eğitimin bir şekilde bağlantıyı sürdürmekteki olumlu payı üzerinde durmuştur. Öğrencilerde ise yine benzer şekilde T5 öğretmeni ile bağlantıda kalmayı olumlu bir özellik olarak belirtmiştir: "Ben okul ilk kapandığında öğretmenimi hiç göremem zannediyordum. Çünkü canlı ders yapmıyorduk en başta. Öğretmenim sadece Whatsapp'tan ödev gönderiyordu. Ama canlı ders yapmaya başladık sonrasında. Öğretmenimi görüyordum, çok mutlu oluyordum." Uzaktan eğitim ile ilgili bahsi geçen olumsuz yönler daha fazla olmuştur. Fırsat eşitsizliği, veli müdahalesi, teknik sorunlar

öğretmenlerin bahsettiği olumsuz yönlere örnek verilebilir. Örneğin Ö1, “Eğitimde eşitliğe hiç uygun bir yöntem olmadı uzaktan eğitim. Bilgisayarı olmayan çocuklar, interneti olmayanlar, evde derse girecek ayrı bir odası olmayanlar; tüm imkânları olan çocuklarla karşı karşıya geldi. Okul ortamı, yani yüz yüze eğitim bunları sıfırlıyordu. Eşit bir ortamda bir araya geliyordu çocuklar.” yorumu ile fırsat eşitsizliği üzerinde durmuştur. Uzaktan eğitimin veli müdahalesine açık olduğunu belirten Ö14 de “Veli müdahalesi çok fazlaydı uzaktan eğitimde. Fısıfısı arkadaşlara sorulara cevap vermeler, sürekli arka planda takip etmeler... Çocuğa soru soruyorum, arkadan ses geliyor, “cevap versene oğlum, hadisene çocuğum bak öğretmen sana sordu”... Veya öğrenciden önce veli cevap veriyor... Bunlar uzaktan eğitimin verimini düşüren unsurlar oldu.” şeklinde görüşünü belirtmiştir. Velinin sürece dâhil olmasını eleştiren veliler de olmuştur. Örneğin V14: “Çocuğın başında öğretmen olarak görev yapmak zorunda kaldık tüm veliler olarak. Böyle bir iş tanımı eklendi bizim iş alanımıza. Bundan daha büyük olumsuzluk olamaz. Çünkü annelik rolü ile öğretmenlik rolü fena çatıştı.” diyerek konu ile ilgili rahatsızlığını dile getirmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik belirttiği olumsuz yönler teneffüs olmaması, “eğlenceli” gördükleri bazı dersleri işleyememek, arkadaşlarını özlemek vs. şeklinde olmuştur. T9, “Tüm uzaktan eğitimde hiç görsel sanatlar ve müzik yapmadık. Beden eğitimini de arada bir yapıyorduk ama sınıftakilere göre o da çok azdı. Ama ben bu dersleri çok seviyordum. Uzaktan eğitimde bunlar olmadığı için çok tercih etmezdim ben.” diyerek uzaktan eğitimde yapamadıkları bazı dersler üzerinde durmuştur. T20 ise “Uzaktan eğitimde hiç teneffüs yoktu öğretmenim. Bu kısmı yüzünden sevemedim. Beni daha başarısız yaptı bu durum bence. Çünkü teneffüslerde enerji depolayıp gelirdim ben sınıfa. Uzaktan eğitimde teneffüs olmadığı için hep uykum geliyordu.” yorumu ile uzaktan eğitimde teneffüs yapamadıklarından bahsetmiştir.

Hibrit eğitimde öğretmenler; çocukları yüz yüze görebilmeyi ve sosyalleşme imkânını olumlu yön olarak belirtirken; zaman kaybını, bulaş riskini ve çocuklarda oluşan kafa karışıklığını olumsuz yön olarak belirtmiştir. Veliler; öğretmen ile yüz yüze iletişim kurabilmeyi ve sosyalleşme imkânını olumlu yön olarak belirtirken; çocuklarda kafa karışıklığı, haftanın iki günü boş kalınması ve bulaşma riskini olumsuz yön olarak belirtmiştir. Son olarak öğrenciler hibrit eğitimin olumlu yönünü kısa süreli de olsa okula geliyor olarak belirtirken olumsuz yönünü kafa karıştırıcı olması ve arkadaş özlemi olarak belirtmişlerdir. Ö5, çocukların dönüşümlü de olsa yüz yüze gelmelerinin üzerinde durarak, “Uzaktan eğitimde çocuklar okuldan çok ayrı kaldılar. Hibrit ile en azından haftada iki gün okula gelme imkânları oldu. Aynı ortamda, sınıfın yarısı ile de olsa ders işleyebildik. Ama burada mevzu ders işlemek değil sosyalleşmekti. Ders işleme kısmını uzaktan eğitimde de yapıyorduk zaten. Ben öğrencilerimi bizzat okulda görmek isterim her zaman, hibrit de buna imkân tanıdı.” şeklinde fikrini belirtmiştir. Ancak tam tersi şekilde bu dönüşümlü gelmenin olumsuz yönünü belirten Ö8 ise “Hibrit eğitimde öğrenci haftanın üç günü eğitim alabiliyordu (sınıflar ikiye ayrılıyordu bu dönemde, yarısı pazartesi ve Salı; diğer yarısı Perşembe ve Cuma günleri geliyordu. Çarşamba günü ise tüm sınıf online eğitim yapıyordu). Böyle olunca konuların yetişmesi imkânsız yakındı. Çocuklara ekstra bir yük ve zaman kaybı yaşıyordu bu süreç.” demıştır. Bulaş riski üzerinde duran Ö14, “Bulaş riskini ortadan kaldırmak için hibrit yapılar ama çocuklar ne kadar önlem dinler ki. Hep dip dibe oynamaya devam ettiler bence. Bu da hastalığın yayılmasına neden oldu.” diyerek hibrit eğitimin bulaş riskini arttırdığını belirtmiştir. Velilerin hibrit eğitim ile ilgili yorumları yüz yüze iletişime imkân vermesi nedeni ile olumlu olmuştur. V8 “Benim çocuğum hibrit eğitime bir süre devam etti. Ona iyi geldi. Çünkü öğretmenini belirli bir düzende yüz yüze gördü. Arkadaşları ile görüştü, oyunlar oynadı. Eve kapanmış olma duygusundan uzaklaştı böylece.” diyerek süreç ile ilgili görüşünü belirtmiştir. Ancak hastalığın bulaşması veliler için de risk oluşturmuştur ve bu konuda V21, “Hem okula az geliyorlar, hem ders az görüyorlar. Bir de üzerine bulaş riski eklendiğinde, hibrit eğitimin hiçbir cazibesi kalmıyor ki.” yorumu ile konuya dikkat çekmiştir. Acil uzaktan eğitim sürecinde ülkemizde uygulanan hibrit eğitim süreci nedeni ile çocuğunun kafasının karıştığını belirten V1 ise “Ben hibrit eğitime katılmasına müsaade etmemiştim, Allaha sınıfımızın büyük çoğunluğu da aynı

şekilde düşünüyormuş. Biz topluca istediğimizin ne olduğunu öğretmene ilettik ve hibrit yerine uzaktan eğitim ile devam ettik. Çünkü iki gün okula gidiyor, üç gün gitmiyor. Bir gün uzaktan eğitim alıyor... Tüm bunlar karışık ve takip etmesi zor süreçler, çocuğuma da etkisi kafa karışıklığı olarak geri dönecekti.” demiştir. Öğrencilerden T2 de “Benim günlerim pazartesi-salıydı. Sonra Çarşamba uzaktan eğitim oluyordu. Bazı arkadaşlarımın günleri Perşembe-cumaydı. Aramızda konuşuyorduk, kafam karışıyordu. Ne zaman okula gideceğim, ne zaman canlı ders, canlı derslerin saati kaç, okuldakilerin saati kaç... Düşünmem gereken çok şey oldu gibi geldi bana.” yorumu ile velilerle benzer olarak sürecin kafa karıştırıcı olduğunu belirtmiştir.

Yüz yüze eğitimin her üç gruba göre en sık belirtilen olumlu yanı sosyalleşme imkânı olmuştur. Öğretmenlere göre yüz yüze eğitimin akademik anlamda daha etkili olması; velilere göre okul düzenine kavuşulması, akademik anlamda etkili olması; öğrencilere göre ise derslerin daha anlaşılır olması, oyun oynayabilmek ve öğretmenine kavuşmak yüz yüze eğitimin diğer olumlu yanlarından olmuştur. Ö4, “Elbette yüz yüze eğitim daha tercih edilirdi. Bir kıyas bile kabul etmez bence bu durum. Sosyalleşme yeteneğini kaybedip gelmiş çocuklar. Bunun nasıl bir kayıp olduğunun farkında mısınız? İlerleyen dönemlerde bunun etkisini çok fazla göreceğiz.” diyerek sürecin sosyalleşme ile ilgili yönü üzerinde durmuştur. Ö16 ise “Bizim akademik anlamda kazandırmamız gereken bilgiler vardı ve bunun için yüz yüze eğitim gerekiyordu. Çünkü uzaktan eğitim ilkökul seviyesine uygun bir eğitim çeşidi değil.” yorumu ile akademik anlamda yüz yüze eğitimin daha etkili olduğunu belirtmiştir. Ö2 olumsuz olarak süreci zaman üzerindeki etkilerinden bahsetmiştir: “Uzaktan eğitimde zamanı etkili kullanmaya alışmıştık. Yolda, trafikte vaktimiz gitmiyordu. Bunun bir de hazırlanması, evden çıkması var tabii. Yüz yüze eğitime başladığımızda tüm bu zamanları tekrar harcamaya başladık maalesef.” Veliler için de yüz yüze eğitim, olumlu yanları çok olan bir eğitim şekli olmuştur. V10, “Çocuklar oyun oynamaya, arkadaşlarına kavuştular. En büyük eksikleri buydu pandemi döneminde bence. İki çocuk yan yana gelip oyun oynayamadı. Hele kardeşi olmayanlar, tek çocuk olanlar, ciddi bir sosyalleşme eksikliği çektiler bence. Yüz yüze eğitimde bu bitti en azından.” diyerek sürecin sosyalleşme üzerindeki olumlu etkisinden bahsederken; V18, “Uzaktan eğitimde o kadar çok konu eksikliği birikmiş ki. Ama yüz yüze eğitimde çok kısa sürede toparlayabilir hale geldiler. Bu hem öğretmenimizin hem de yüz yüze eğitim şeklinin başarısı bence.” diyerek yüz yüze eğitimi akademik anlamda daha etkili bulunduğunu belirtmiştir. Öğrenciler de yüz yüze eğitimi daha olumlu bulmuşlardır. T22, “Öğretmenimi ve anlattıklarını yüz yüze eğitimde daha iyi anladım. Uzaktan eğitimde geride kaldığım konuları yetiştirebildim. Anlamadığım çok şey oluyordu, anneme anlattırıyordum. Ama sınıfa gelmeye başlayınca buna gerek kalmadı. Çünkü öğretmenim sınıfta anlatınca hemen anlayabiliyordum.” şeklinde fikrini belirtmiştir. T5 ise uzaktan eğitimde oyun oynayamazken yüz yüze eğitimde bunun mümkün olduğundan hareketle değerlendirme yapmıştır: “Eskisi gibi oyun oynamaya başladık yüz yüze eğitim gelince. Ebelemece, simit, saklambaç... Teneffüslerimize kavuştuk. Uzaktan eğitimde sadece bilgisayarda oynadığımız oyunlar vardı. Bir de artık çok sıkılınca arkadaşlarımızla bazen buluşup oynuyorduk. Ama okulda bunu her gün yapabiliyoruz.”

Pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorlukların, öğretmen-öğrenci ve velilerin kendilerine ve okula bakış açılarında meydana getirdiği değişiklikler ile ilgili bulgular, Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Pandemi Döneminde Eğitim Öğretim Süreçlerinde Karşılaşılan Zorlukların Öğretmen, Öğrenci ve Velilerin Kendilerine ve Okula Bakış Açısında Meydana Getirdiği Değişiklikler

Öğretmen	Veli	Öğrenci
<i>Kişisel Değişiklikler (Esnek olma becerisi kazandırması, kişide içgörünün artması, kendini geliştirme ve yeni şeyler öğrenme isteği.)</i>	Bu amaç ile ilgili olarak velilerin tamamından okula ve eğitime bakış açılarını okulun önemini kavrama anlamında geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır.	<i>Kişisel Değişiklikler (Esnek olma becerisi kazandırması, okula dair motivasyonun artması, kendini geliştirme isteği.)</i>
<i>Mesleki Alanda Değişiklikler (Teknoloji öğrenimi, öğrencilere bakış açısının değişmesi, okulda olmanın öneminin kavranması.)</i>		<i>Eğitim ve Sosyal Hayatları ile İlgili Değişiklikler (Teknoloji öğrenimi, arkadaşlığın öneminin anlaşılması, teneffüsleri daha eğlenceli geçirme isteği.)</i>

Tablo 7’de pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorlukların öğretmen, öğrenci ve velilerin kendilerine ve okula bakış açısında meydana getirdiği değişiklikler ile ilgili belirlenen temalar belirtilmiş, bu temalar aracılığı ile belirlenen kodlar ise parantez içerisinde verilmiştir. Bu boyutta alt tema belirlenmemiştir.

Pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorlukların öğretmen, öğrenci ve velilerin kendilerine ve okula bakış açısında meydana getirdiği değişiklikler başlığında, velilerin tamamı okula ve eğitime bakış açılarının geliştiğini ve okulun önemini kavradıklarını belirtmişlerdir.

Öğretmenler ve öğrenciler ise kişisel değişiklikler temasında ortak yanıtlar vermişlerdir. Öğretmenlerin yanıtları esnek olma becerisi kazanma, içgörünün artması, kendini geliştirme ve yeni şeyler öğrenme başlıklarındadır. Öğrenciler ise aynı temada esnek olma becerisi kazanma, okulda dair motivasyonun artması ve kendini geliştirme isteği başlıklarında yanıtlar vermişlerdir. Kendini geliştirme ile ilgili Ö7, “Her zaman her durumda bir şeyler öğrenebileceğime inancım arttı. Bir de bu konularda başladı mı duramıyorsunuz. Aa bu da varmış, şu da varmış diye diye... Sürekli bir şeyler öğrenme çabasına girdim. Öğrendikçe öğrencilerime aktarma isteği de var tabii...” şeklinde fikrini belirtmiştir. Benzer şekilde öğrencilerden T7 de “Öğretmenimiz bize uzaktan eğitimde birçok şey anlattı. Bilgisayarda, telefonda neler yapabileceğimi öğrendim. Daha fazlasını yapabileceğimi öğrendim. Şimdi hem bazı ders araçlarını hem de bilgisayarla ilgili şeyleri takip etmeye çalışıyorum. İnternette yeni şeyler öğrenebiliyorum.” demiştir.

Öğretmenlerden alınan yanıtlarla oluşturulan bir diğer tema; mesleki alanda değişiklikler temasıdır. Teknoloji öğrenimi, öğrencilere bakış açısının değişmesi ve okulda olmanın öneminin kavranması bu temada gelen yanıtlardan oluşan kodlardır. Pandemide yürütülen eğitim süreçlerinde acil uzaktan eğitim kullanıldığı için, süreç teknoloji kullanımını mecburi hale getirmiştir. Web 2.0 araçları, bilgisayar kullanımı, canlı ders uygulamaları öğretmenlerin teknolojik anlamda yeni şeyler öğrenmelerini sağlamıştır. Örneğin Ö16 “Teknolojiyi daha aktif kullanmayı öğrendim. Derslerime entegre etmek zorunda kaldım. Şimdi zorunda olmadan kullanıyorum. Çünkü çocuklar çok seviyor.” diyerek konu ile ilgili fikrini belirtmiştir. Ö4 ise konuya farklı yerden yaklaşarak, “Uzaktan eğitimde yok artık dediğim o kadar çok şey oldu ki... Çocukları ev ortamlarına uzun süreli şahit oldum. Yeri geldi aile içi kavgalarını gördüm. Maddi durumları ile ilgili sınıfta gözlemleyemediğim detayları görmüş oldum. Çocukları değerlendirme şeklim değişti.” demiştir.

Öğrencilerden alınan yanıtlarla oluşturulan eğitim ve sosyal hayatta değişiklikler temasında teknoloji öğrenimi, arkadaşlığın öneminin artması, teneffüsleri daha eğlenceli geçirme isteği kodları oluşturulmuştur. T6, teknoloji öğrenimi ile ilgili, “Ben önceden tableti ya da telefonu sadece oyun oynamak için kullanıyordum. Hastalık ve uzaktan eğitim ile birlikte bunlarla bir sürü şey yapabileceğimi öğrendim. Ve öğrenmeye devam ediyorum.” diyerek görüşünü belirtmiştir. T14 ise, “Uzaktan eğitimde yapamadığımız tüm teneffüsleri yüz yüze eğitimde toplayıp bir arada yapmak istiyorum ben (gülüyor). Çünkü çok özledim teneffüsleri. Bir de eskiden bazen dışarı çıkmadığım teneffüsler olurdu. Şimdi öyle yapmıyorum. Oynuyorum mutlaka dışarı çıkıp.” demiştir.

Velilerin tamamı, pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorlukların, kendilerine ve okula bakış açılarında meydana getirdiği değişiklikler ile ilgili, okula ve eğitime bakış açılarını okulun önemini kavrama anlamında geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Aşağıda örnek olarak V1 ve V7'nin konu ile ilgili yorumlarına yer verilmiştir:

V1: “Hocam, ne diyeyim ben. En baştan beri söylediğim gibi, yüz yüze eğitim iyi ki var. Bir daha okul kapanmasın, çocuklarımız okullarından ayrı düşmesin.”

V7: “Uzaktan eğitimin başladığı andan itibaren her gün, her an, yüz yüze eğitimin ne kadar kıymetli olduğunu düşünmekle geçti. Burada bahsettiğim çocukların evden uzaklaşması ile ilgili bir durum değil. Bizim çocuklar okula gittiklerinde o kadar çok ihtiyaçlarını karşılıyorlarmış ki, bunu anlamış oldum.”

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Acil uzaktan eğitim döneminde pandemi döneminde uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik öğretmen, öğrenci ve veli değerlendirmeleri. Bu kapsamda yapılan çözümlenmelerde, öğretmen, öğrenci ve velilerin değerlendirmeleri (a) eğitim öğretim etkinlikleri, (b) sağlık, (c) teknik konular olarak ortak temalandırılırken bunun dışında öğretmenlerin ve velilerin değerlendirmeleri (d) velinin rolü, (e) eğitim ortamı olarak evin kullanımı temalarında bir araya gelmiştir. Bunların dışında öğretmenlerde ayrıca (f) mesleki ve kişisel gelişim, (g) öğretmenin ailevi durumu, (h) yönetsel konular; velilerde (ı) çocuğun kişisel gelişimi; öğrencilerde ise (i) öğrencinin ailevi durumu, (j) kişisel konular, (k) sosyal aktiviteler temaları ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerden alınan görüşler ile oluşturulan eğitim öğretim etkinlikleri temasında ders araç gereçleri ile ilgili sonuçlardan ilki; öğretmenlerin acil uzaktan eğitim döneminde daha fazla kaynak kullanabildiği ve materyal çeşitliliğini yüz yüze eğitime göre daha fazla sağlayabildikleri olmuştur. Konu ile ilgili Shelton vd. (2017), uzaktan eğitimin öğretmenlere birçok kaynak ve araç sunarak öğrencilere daha çeşitli öğrenme deneyimleri yaşattığını; Şeker vd. (2022) ise, uzaktan eğitimde öğretmenlerin dersin işleniş kapsamında çok çeşitli etkinlik örneklerini kullanabildiklerini, teorik anlatımları ve ders sırasında öğrencilerin yazı yazmalarını azaltıp uygulamaya ağırlık verdiklerini ve zenginleştirilmiş içerikleri kullanabildiklerini ifade etmişlerdir. Bu temada bir diğer dikkat çeken konu ise sınıf disiplininin uzaktan eğitimde daha kolay sağlanır hale gelmesidir. İlgili alan yazın incelendiğinde bu görüşleri destekleyen araştırmalar olduğu kadar, tam tersi bulgulara ulaşan araştırmalar da olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar dış ortam gürültüsü, öğrencilerin dikkat dağınıklığı, ortamın düzeni/düzensizliği, ortamdaki diğer kişiler gibi sebeplerle uzaktan eğitimde sınıf disiplininin daha zor sağlandığını göstermektedir (Arslan & Şumuer, 2020; Bayburtlu, 2020; Canpolat & Yıldırım, 2021). Şeker vd. (2022) ise araştırmalarında öğrencilerin aynı anda cevap verebildikleri uygulamalar, öğretmenin sınıfa toplu müdahale edebilmesi, öğrencilere emojilerle tepki verebilmesi gibi özellikler sayesinde uzaktan eğitimin sınıf yönetimini kolaylaştırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Veliler ise eğitim öğretim etkinlikleri temasında çocuğunun akademik olarak sınıf seviyesinin altında kalması, sınıf disiplinin kazanamaması, anlama güçlüğü kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, acil uzaktan eğitim ile geçen süreç çocukları sınıf seviyesinin altına düşürmüş ve çocukların konuları anlamalarında sorun teşkil etmiştir. Ayrıca sınıf ortamında ders almayan çocuklar, okul kurallarından uzaklaştıkları için sınıf disiplini kazanamamışlardır. Alan yazında yapılan çalışmalarda da araştırmaya benzer şekilde, ebeveynler, pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitimin amacına ulaşmadığı yargısına varmıştır. Ebeveynlere göre, uzaktan eğitim yüz yüze kadar etkili olmamıştır (Erol & Erol, 2020). Ayrıca Korukluoğlu ve Bavlı'nın (2022) yaptıkları araştırmada da, pandemi süresince evde olan çocukların çeşitli sebeplerle derse girmekte zorlandıkları ve isteksizleştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu da çocukların akademik olarak geri kalmasına neden olmuştur. Yine Korukluoğlu ve Bavlı (2022), araştırmalarında çocukların süreç içerisinde derse ilgilerinin azaldığını ve öğrenme motivasyonunu kaybeden öğrencilerin öğrenme eksikleri olduğunu, akademik başarılarında düşüş yaşadıklarını belirtmiştir.

Öğrenciler eğitim öğretim etkinlikleri temasında teneffüs olmaması, ders sürecinin gürültülü olması, konuları anlayamama ve bazı derslerin uzaktan eğitimde daha anlaşılır olması kodlarında yanıtlar vermiştir.

Yine öğretmenlerin ve velilerin görüşleri ile oluşturulan velinin rolü temasında; öğretmenlere göre veliler destekleyici ve engelleyici rolleri ile iki zıt konumda yer almışlardır. Bu süreçte velinin desteğinin arttığı ve veliye daha kolay ulaşma imkânı bulduğunu söyleyen öğretmenler olduğu kadar veliye ulaşmakta zorlandığını ve velinin öğrencisi ile ilgilenmediğini söyleyen öğretmenler de olmuştur. Demir ve Kale (2020) araştırmalarında, velilerin büyük ölçüde uzaktan eğitime destek olduğunu belirtmiş ancak velilerin iş yoğunluğuna bağlı olarak uzaktan eğitim sürecini destekleme durumlarının değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Bu görüşe karşıt olarak Yılmaz vd. (2022), velilerin ölçme sürecine müdahale etmesi nedeniyle adil ve sağlıklı bir biçimde değerlendirme yapılamadığını belirterek velinin müdahalesinin olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Veliler, kendi rolleri ile ilgili bu temada süreçte değişen rollerine ilişkin yorumlarda bulunmuşlardır. Gelen yanıtlar, velinin çocuğunu birebir gözlemleme imkânı bulması, velinin çocuğunun derslerine destek olması, velinin iş yükünün artması, iş saati ile ders saatinin çakışması gibi başlıklarda toplanmıştır. Yürütülen bir araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde çalıştığı için çocuklarının yanında yani evde olamayan velilerin süreci takip etmekte ve çocuklarını kontrol etmekte zorlandıklarını ortaya koyulmuştur (Koroğlu & Selvitopu, 2023). Ayrıca aynı araştırmada, velilerin bu süreçte iş, ev, çocukla ilgili sorumluluklarını aynı anda yürütmenin zorluğundan bahsedilmiştir.

Mesleki ve kişisel gelişim temasında öğretmenler, teknolojik alanda kendilerini geliştirdiklerini ve iletişim becerilerinin olumlu yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir. Alan yazında yapılan araştırmalarda da bu araştırmaya benzer olarak, uzaktan eğitim konusunda deneyimi ve yeterliği olmayan öğretmenlerin birçoğunun bu süreçte kendilerini geliştirdikleri ve yeterliklerini arttırdıkları (Demir & Kale, 2020), teknoloji kullanımı açısından sürecin kendilerine önemli katkıları olduğuna inandıkları ve Web 2.0 araçları kullanımını arttırdığı, uzaktan eğitimin öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemeye katkı sunduğu (Yılmaz vd., 2022) sonuçlarına ulaşılmıştır. Teknik konularda ise ses, görüntü ve bağlantı sorunları, internet paketi yetersizliği, ders aracı farkı kodlarında yanıtlar vermişlerdir. İncelenen araştırmalarda öğretmenler öğrencilerin mevcut imkânlardan (araç-gereç) kaynaklanan sorunlar nedeniyle uzaktan eğitime sorun yaşadıkları (Demir & Kale, 2020), öğretmenlerin de uzaktan eğitim sürecinde internet kotası sıkıntısı yaşadıkları (Çakın & Akyavuz, 2020) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmenler, eğitim ortamı olarak evin kullanımı temasında maddi konular, zaman kullanımı ve mekân sorunları başlıklarında yanıtlar vermişlerdir. Evdeki kullanım alanlarının kısıtlanması, evde aile üyelerine ve kendine vakit ayıramama gibi konular süreci olumsuz etkilemiştir. Şahin'in (2021) yaptığı araştırmaya göre, pandemi döneminde evden çalışmak

mecburiyetinde kalan öğretmenler fiziki mekânın yetersiz olması konusunda sorun yaşamışlardır. Evde bağımsız çalışma alanının olmaması, evde bulunan diğer kişiler nedeni ile gürültü olması ders sürecini olumsuz etkilemektedir (Şahin, 2021). Eğitim ortamı olarak evin kullanımı temasında veliler ise; maddi konular, zaman kullanımı, ev düzeni ve aile içi sosyal etkileşim alt temalarında yanıt vermişlerdir. Burada özellikle aile içi sosyal etkileşim alt başlığı dikkat çekmektedir. Kardeşler arası geçimsizlik, ebeveynin çocuğuna karşı tahammülünün azalması gibi kodlarda yorumlar gelmiştir. Koçak ve Harmancı (2020) pandemi sürecinde aile içinde ve sosyal çevre ile iletişimde sıkıntılar yaşandığını, öfke krizleri ve çeşitli davranış problemleri yaşanabileceğini belirtmiştir. Köroğlu ve Selvitopu ise (2023), yaşanan süreçteki problemlere bağlı olarak ailelerin çocuklarıyla çatışma yaşadıkları ve kendilerini yıpratmaları sonucuna ulaşmıştır.

Öğrencilerden gelen yanıtlarla oluşturulan sosyal aktiviteler temasında ise öğrencilerin arkadaş özlemi içerisinde olduğu ve oyun oynayamadıkları için (burada öğrencilerin yanıtlarından yüz yüze, okulda teneffüslerde oynadıkları oyunları kast ettikleri anlaşılmaktadır) sonucuna ulaşılmıştır. Erol ve Erol (2020), pandemi sürecinin öğrenciler arası arkadaşlık üzerine etkileri olduğunu, bu süreçte arkadaşlık ilişkilerinden uzak kalmanın öğrencilerde saldırgan davranışlara yol açtığını belirtmiştir. Teknik konular temasında öğrenciler, ses ve görüntü problemi yaşadıklarını, araç-gereçlerinin uzaktan eğitim için elverişli ve/veya yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda da bu araştırmaya benzer olarak, öğrencilerin internet bağlantısı, iletişim ve derse erişim konusunda sorunlar yaşadığı (Bakioğlu & Çevik, 2020); uzaktan eğitime erişim konusunda en fazla yaşanan problemlerden bazılarının öğrencilerin internetlerinin olmaması, araç-gereç yetersizliği, alt yapıdan kaynaklanan sorunlar (Demir & Kale, 2020) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerde karşılaşılan problem davranışlara yönelik sonuçlar. Bu amaç ile ilgili sonuçlar ilk olarak acil uzaktan eğitimde ve yüz yüz eğitimde karşılaşılan sorunlar olarak iki ana başlığa ayrılmıştır.

Acil uzaktan eğitim. Acil uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar; (a) akademik problemler, (b) davranışsal problemler, (c) iletişim problemleri; velilerin karşılaştığı problem davranışlar ise öğretmenlerin karşılaştıklarına ilave olarak (d) sosyal problemler olarak belirlenip temalaştırılmıştır.

Akademik problemler temasında öğretmenler; devamsızlık, ödev yapmama, yazı bozukluğu, okuma hızının düşmesi, okuduğunu anlama problemleri kodları ile ilgili yorumlar yaparken veliler; konuları anlayamama, ödev yapmama, derse odaklanmama kodları ile ilgili yorumlarda bulunmuşlardır. Acil uzaktan eğitim döneminde devamsızlık; Millî Eğitim Bakanlığının pandemi döneminde yoklama alınmaması ve öğrencilerin devamsızlıklarının işlenmemesi kararı ile birlikte büyük bir sorun haline gelmiştir. Yapılan araştırmalar, uzaktan eğitimin ders devamsızlığına ve buna bağlı olarak istenilen kazanımların kazandırılmamasına neden olduğunu göstermektedir (Bolliger & Wasilik, 2009; Özgöl vd., 2017; Parmaksız & Sıcak, 2015). Öğretmenler ve veliler; öğrencilerde ödev yapmama, ödevlere karşı isteksizlik gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Alanyazında ev ödevleri konusunda yapılan çalışmalar; ev ödevlerinin genellikle öğrenilenleri pekiştirme, tekrar ve öğrenme eksiklerinin belirlenmesi amacı ile verildiğini desteklemektedir (Akın, 1988; Baltaoğlu vd., 2017; Duru & Çöğmen, 2017). Pandemi döneminde yürütülen eğitim öğretim süreçlerinde ise öğretmen kontrolü olmadığı, haliyle de ödev yapma davranışına karşı verilen bir ödül veya ödev yapmama davranışına karşı verilen bir ceza olmadığı için öğrenciler ödev yapmama davranışı geliştirmişlerdir.

Bir diğer tema olan davranışsal sorunlar temasında öğretmenler; ekran bağımlılığı, dikkat dağınıklığı, sosyal medya bağımlılığı, derslere karşı isteksizlik konularında görüş belirtmişlerdir. Bu temada veliler, çocuklarını yakından gözleme imkânı buldukları için daha

detaylı yorumlar yapmışlardır. Velilerin görüşleri fiziksel ve psikolojik problemler olarak iki alt başlığa ayrılmıştır. Fiziksel problemlerde; yeme bozukluğu, uyku problemleri ve hareketsizlik kodları belirlenirken; psikolojik problemlerde, hijyen takıntısı ve içe kapanıklık kodları belirlenmiştir. Pandemi sürecinde öğrencilerde fiziksel aktivitenin önemli oranda azaldığı, buna bağlı olarak çeşitli sağlık problemlerinde artış görüldüğüne yönelik bulgular yapılan diğer araştırmalarda da elde edilmiştir (Korkmaz vd., 2020). Alan yazındaki diğer araştırmalara göre; bireylerin evde kalma sürelerinin arttığı, buna bağlı olarak ana ve ara öğün sayılarının değiştiği, fiziksel aktivite sürelerinin belirgin oranda azaldığı ve uyku saatlerinde değişiklik meydana geldiği görülmektedir (Çulfa vd., 2021; Macit, 2020).

İletişim problemleri temasında öğretmenler; asosyallik ve aile içi iletişimin bozulması kodlarında yorum yaparken veliler; kardeş anlaşmazlığı ve ailenin otoritesi ile ilgili problemler kodlarında yorumlarda bulunmuşlardır. Öğrenciler pandemi sürecinde okuldan ve sınıftan uzak uzun bir zaman dilimi geçirmişlerdir. Bu durum okulda ve okul dışında yapılan aktiviteleri de sınırlandırdığından dolayı öğrencilerde asosyallığe neden olmuştur. Ayrıca öğrencilerin evde ebeveynleri ile uzun zaman geçirmeleri aile içi iletişimi de olumsuz etkilemiştir. Akoğlu ve Karaaslan (2020) yaptıkları araştırmada, benzer olarak pandemi sürecinde anne babaların iş ve ev yaşantısı arasındaki sınırlarının kısmen/tamamen bozulmasına ek olarak formal eğitim sürecindeki çocukların uzaktan eğitim yoluyla ev ortamında öğrenimlerine devam etmek durumunda kalmalarının aile içinde karmaşaya yol açtığı ve yeni düzenlemelere gereksinim duyulduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Acil uzaktan eğitim döneminin ardından geçilen yüz yüze uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmenlerin ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar; akademik problemler, davranış problemleri ve iletişim problemleri olarak temalandırılmıştır. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda da bu çalışma ile benzer olarak; öğrencilerin uzun süre okuldan uzak kalmasının okul aidiyetlerini, motivasyonlarını, akademik başarılarını, iletişim ve sosyal becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilediği sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Emin & Altunel, 2021).

Akademik problemler temasında öğretmenler; okuduğunu anlama problemleri, yazı bozukluğu, okul öncesi eğitim alınmaması, okuma hızının düşmesi ve sınıf seviyesinin altında olmak kodlarında yanıtlar verirken, veliler; konu eksiklerini tamamlayamama, okuma hızının düşmesi, bulunduğu sınıf seviyesine uyum sağlayamama, derslere karşı soğukluk/ilgisizlik kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Pandemi sürecinde devam eden uzaktan eğitim süreci hem velilere hem de öğretmenlere göre öğrencilerin eğitim hayatını olumsuz etkilemiştir. Düzenli olarak uzaktan eğitime katılamayan öğrencilerin konu eksiklikleri birikmiş, bu öğrenciler sınıf seviyesine uyum sağlamakta zorlanmışlardır. Ayrıca, acil uzaktan eğitim sürecinde okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin, birinci sınıfa başladıklarında motor beceriler konusunda zorlandıkları tespit edilmiştir. Alan yazındaki çalışmalarda da öğrencilerin salgın sebebiyle okul öncesi eğitim alamadıkları, hazır bulunuşluklarının düşük olduğu, canlı derslerde kalemin tutuş şekli gibi motor becerileri göstermenin zorluğu gibi sebeplerle çocukların temel okuma-yazma becerilerini kazanmakta zorlandığı tespit edilmiştir (Özcan & Saydam, 2021).

Davranışsal problemler temasında öğretmenler; şiddet içeren davranışlar, okul kurallarının unutulması, kurallı oyun kültüründen uzaklaşma, ekran bağımlılığı ve uyum sorunları kodlarında yanıtlar vermiştir. Velilerin yanıtları ise öncelikle isteksizlik ve alışkanlıkların değişmesi olarak iki ayrı alt temaya ayrılmış; isteksizlik alt temasına ait yanıtlar aileden ayrı kalmak istememe ve sabah erken kalkmak istememe kodlarında toparlanmış; alışkanlıkların değişmesi alt temasında gelen yanıtlar ise evde rahat bir düzene alışmış olma, okula ve okul kurallarına uymada zorluk, rutinlere alışmada zorluk ve kaygı kodlarında toparlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin yüz yüze eğitime geldiğinde öğrencilerinde şiddet içeren davranışlar gözlememesi, okul kurallarının ve oyun kurallarının unutulması gibi sorunlar; uzun süren kapanma dönemlerinin ve sosyal ortamlardan

uzak kalmanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. İlgili literatür incelendiğinde COVID-19 pandemi sürecinde öğrencilerde ekran bağımlılığı, sürekli ekrana bakmaya bağlı çeşitli sorunların baş göstermesi, kontrolsüz bir şekilde ekrana maruz kalan çocukların şiddet eğilimli davranışlar sergilemesi sıkça tespit edilen bir sorun olmuştur (Başaran & Aksoy, 2020; Bayburtlu, 2020; Konca & Çakır, 2021).

Velilerin öğrencilerde karşılaştığı davranışsal problemler temasında yer alan isteksizlik ve alışkanlıkların değişmesi alt temaları; öğrencilerin acil uzaktan eğitimde edindikleri davranışların sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerde aileden ayrılmak istememe, kaygılanma gibi davranışlar da görülmüştür. Araştırma sonuçlarına benzer olarak; Aktan Acar vd. (2021) öğrencilerin sosyalleşme sorunu yaşadığını, Baloran (2020) öğrencilerin bu süreçte kaygı yaşadıklarını, Kabul vd. (2022) öğrencilerin rutinlere alışmakta zorluk çektiğini, okul sistem ve kültürüne uyum sağlamakta zorlandıklarını tespit etmişlerdir.

Son olarak iletişim problemleri temasında öğretmenler; asosyallik ve öğretmen ile iletişim kuramama kodlarında yanıtlar vermiştir. Veliler ise; arkadaş iletişiminde yaşanan problemler temasında yanıt vermişlerdir. Pandemi sürecinde okulların kapatılması, maske-mesafe gibi kuralların olması, bulaşma kaygısı öğretmen ve velilere göre öğrencilerin iletişim becerilerini etkilemiştir. Öğretmenler bu sürecin sonucunda ortaya çıkan problemi “asosyallik” olarak tanımlarken; veliler “arkadaşları ile iletişim kuramama” olarak tanımlamışlardır. Yapılan diğer araştırmalarda da okuldan uzun süre ayrı kalan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini zayıfladığı, iletişim kurmakta zorluk ve/veya isteksizlik yaşadıkları belirlenmiştir (Kabul vd., 2022).

Yüz yüze eğitim. Yüz yüze eğitim sürecinde öğretmenlerin ve velilerin öğrencilerde karşılaştığı problem davranışlar; (a) akademik problemler, (b) davranışsal problemler, (c) iletişim problemleri olarak belirlenip temalaştırılmıştır. Konu ile ilgili yapılan çalışmalarda da bu çalışma ile benzer olarak; öğrencilerin uzun süre okuldan uzak kalmasının okul aidiyetlerini, motivasyonlarını, akademik başarılarını, iletişim ve sosyal becerilerinin gelişimini olumsuz yönde etkilediği sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir (Emin & Altunel, 2021).

Akademik problemler temasında öğretmenler; okuduğunu anlama problemleri, yazı bozukluğu, okul öncesi eğitim alınmaması, okuma hızının düşmesi ve sınıf seviyesinin altında olmak kodlarında yanıtlar verirken, veliler; konu eksiklerini tamamlayamama, okuma hızının düşmesi, bulunduğu sınıf seviyesine uyum sağlayamama, derslere karşı soğukluk/ilgisizlik kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Pandemi sürecinde devam eden uzaktan eğitim süreci hem velilere hem de öğretmenlere göre öğrencilerin eğitim hayatını olumsuz etkilemiştir. Düzenli olarak uzaktan eğitime katılmayan öğrencilerin konu eksiklikleri birikmiş, bu öğrenciler sınıf seviyesine uyum sağlamakta zorlanmışlardır. Ayrıca, acil uzaktan eğitim sürecinde okul öncesi eğitim almayan öğrencilerin, birinci sınıfa başladıklarında motor beceriler konusunda zorlandıkları tespit edilmiştir. Alan yazındaki çalışmalarda da öğrencilerin salgın sebebiyle okul öncesi eğitim alamadıkları, hazır bulunuşluklarının düşük olduğu, canlı derslerde kalemin tutuş şekli gibi motor becerileri göstermenin zorluğu gibi sebeplerle çocukların temel okuma-yazma becerilerini kazanmakta zorlandığı tespit edilmiştir (Özcan & Saydam, 2021).

Davranışsal problemler temasında öğretmenler; şiddet içeren davranışlar, okul kurallarının unutulması, kurallı oyun kültüründen uzaklaşma, ekran bağımlılığı ve uyum sorunları kodlarında yanıtlar vermiştir. Velilerin yanıtları ise öncelikle isteksizlik ve alışkanlıkların değişmesi olarak iki ayrı alt temaya ayrılmış; isteksizlik alt temasına ait yanıtlar aileden ayrı kalmak istememe ve sabah erken kalkmak istememe kodlarında toparlanmış; alışkanlıkların değişmesi alt temasında gelen yanıtlar ise evde rahat bir düzene alışmış olma, okula ve okul kurallarına uymada zorluk, rutinlere alışmada zorluk ve kaygı kodlarında toparlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin yüz yüze eğitime gelindiğinde öğrencilerinde şiddet içeren davranışlar gözlemlemesi, okul kurallarının ve oyun

kurallarının unutulması gibi sorunlar; uzun süren kapanma dönemlerinin ve sosyal ortamlardan uzak kalmanın sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Yine evde kapalı kalan öğrencilerin sosyalleşme ve vakit geçirme adına başvurduğu online oyunlar ve çeşitli sosyal medya sitelerinde geçirilen vakit neticesinde ekran bağımlılığı sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde COVID-19 pandemi sürecinde öğrencilerde ekran bağımlılığı, sürekli ekrana bakmaya bağlı çeşitli sorunların baş göstermesi, kontrolsüz bir şekilde ekrana maruz kalan çocukların şiddet eğilimli davranışlar sergilemesi sıkça tespit edilen bir sorun olmuştur (Başaran & Aksoy, 2020; Bayburtlu, 2020; Konca & Çakır, 2021). Velilerin öğrencilerde karşılaştığı davranışsal problemler temasında yer alan isteksizlik ve alışkanlıkların değişmesi alt temaları; öğrencilerin acil uzaktan eğitimde edindikleri davranışların sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenciler, acil uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre daha geç saatte kalkmışlar, yolda ve trafikte vakit kaybetmedikleri için doğrudan derse geçebilmişlerdir. Bu sebeple yüz yüze eğitimde zorlanan öğrenciler olmuştur. Araştırma sonuçlarına benzer olarak; Aktan Acar vd. (2021) öğrencilerin sosyalleşme sorunu yaşadığını, Baloran (2020) öğrencilerin bu süreçte kaygı yaşadıklarını, Kabul vd. (2022) öğrencilerin rutinlere alışmakta zorluk çektiğini, okul sistem ve kültürüne uyum sağlamakta zorlandıklarını tespit etmişlerdir.

Son olarak iletişim problemleri temasında öğretmenler; asosyallik ve öğretmen ile iletişim kuramama kodlarında yanıtlar vermiştir. Veliler ise; arkadaş iletişiminde yaşanan problemler temasında yanıt vermişlerdir. Pandemi sürecinde okulların kapatılması, maske-mesafe gibi kuralların olması, bulaşma kaygısı öğretmen ve velilere göre öğrencilerin iletişim becerilerini etkilemiştir. Öğretmenler bu sürecin sonucunda ortaya çıkan problemi “asosyallik” olarak tanımlarken; veliler “arkadaşları ile iletişim kuramama” olarak tanımlamışlardır. Ayrıca uzun bir süre ev ortamında izole bir hayat süren öğrenciler daha kısıtlı bir çevre ile iletişimde olmaya alışmışlardır. Bu da öğrencilerin iletişim becerilerini olumsuz etkilemiştir. Yapılan diğer araştırmalarda da okuldan uzun süre ayrı kalan öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerini zayıfladığı, iletişim kurmakta zorluk ve/veya isteksizlik yaşadıkları belirlenmiştir (Kabul vd., 2022).

Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerde karşılaşılan problem davranışlara üretilen çözümler. Bu kapsamda öğretmenler ve veliler (a) akademik alanda uygulanan çözümler ve (b) sosyal-davranışsal alanda uygulanan çözümler temalarında birleşirken; veliler ise (c) teknolojik alt yapı alanında uygulanan çözümler temasını oluşturan yanıtlar vermişlerdir.

Hem velilerden hem öğretmenlerden gelen yanıtlarla ortak tema olarak üretilen akademik alanda uygulanan çözümler temasında öğretmenler; tekrar çalışmaları, bireysel ilgilenme, yeni yöntem-teknikler deneme, çocuklarla farklı seviyelerde etkinlikler yapma ve okul öncesi eğitime ağırlık verme kodlarında çözümler ürettiklerini ifade ederken veliler; derslerde öğrencinin yanında durma, çalışma alanlarını paylaşırma, kutu oyunları ile odaklanmayı sağlama, çeşitli online sitelere üye olma, evde sınav/çalışma kağıtları hazırlama ve aile büyüklerinden destek alma kodlarında yorumda bulunmuşlardır. Yapılan çalışmalarda da araştırmadaki sonuçlara benzer olarak; öğretmenlerin uzaktan eğitime katılmayan ve sınıf seviyesi ile arasında fark oluşan öğrenciler ile bireysel ilgilenme, çalışma kağıtları hazırlama, telafi ve tekrar çalışmalarına ağırlık verme gibi çözüm önerileri getirdikleri görülmektedir (Çakın & Akyavuz, 2020; Özdoğan & Berkant, 2020). Ayrıca, birinci sınıf öğrencileri için hazırbulunuşluğun önemli olduğu ve motor gelişimi konusunda desteklenmemiş öğrencilerle okuma-yazma öğretimi yapmanın öğrencilere dezavantaj oluşturduğu da yine Özcan ve Saydam'ın (2021) yaptığı çalışmada belirtilmiştir. Velilerle ilgili ise Korukluoğlu ve Bavlı'nın (2022) çalışmasında velilerin pandemi sürecinde yürütülen eğitim öğretim çalışmalarında çocuklarının akademik yaşantıları bakımından sorun yaşamamaları adına evde uygun öğrenme ortamları hazırladıkları, çeşitli düzenlemelere gittikleri ve akademik gelişimlerine destek olabilmek adına kendilerini geliştirdikleri görülmüştür.

Sosyal-davranışsal alanda getirilen çözümlerde öğretmen ve veliler bazı konularda ortak noktada buluşmuşlardır. Örneğin; öğretmenler okul içerisinde rehber öğretmenlerden destek alma yoluna başvururken veliler öncelikle rehber öğretmenden destek talebinde bulunmuşlar, sorunu daha ileri gördükleri durumlarda ise psikolog desteği almışlardır. Alanyazında yapılan diğer çalışmalarda da velilerin çocuklarına pandemi sürecinde psikolojik destek sağlamak için gerekli adımları atmalarının çocukların süreçte karşılaştıkları sorunları alt etmesinde etkili olduğu, bu süreçte velinin kendine ait sorumlulukları yerine getirmesi gerektiği belirtilmiştir (Bayburtlu, 2020; Özdoğru, 2021).

Velilerden gelen yanıtlarla oluşturulan son tema olan teknolojik alt yapının geliştirilmesi ile ilgili çözümler temasında ise gelen yanıtlar ders araç-gereçlerini yenilemek ve internet bağlantı hızını arttırmak olarak iki kod şeklinde belirtilmiştir. Korukluoğlu ve Bavlı (2022) çalışmalarında, araştırma sonuçlarına benzer olarak; velilerin çocuklarının eğitimine devam edebilmeleri için teknolojik cihaz ve internet ağları ile ilgili yaşadıkları sorun ve eksikleri çözmeye çabaladıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Pandemi döneminde uygulanan eğitim öğretim süreçlerinde öğretmen, veli ve öğrencilerin yetkili kurum ve kişilerden beklentileri. Bu kapsamda öğretmenler, veliler ve öğrenciler beklentilerini (a) okul idaresinden beklentiler olarak ortaklaştırırken ve öğretmen ve veliler (b) bakanlıktan beklentiler; öğrenciler ise (c) sınıf öğretmeninden beklentiler temalarında yanıtlar vermişlerdir.

Pandemi dönemi, öğretmenler için birçok değişikliği beraberinde getirmiştir. Bu değişiklikler esnasında öğretmenler eğitim sürecini öğrenciler, veliler ve okul idaresi açısından dengeli bir şekilde devam ettirmek için büyük bir çaba harcamışlardır. Bu çabaları esnasında ise, normal zamanda bile angarya olarak görülen evrak işlerinin devam etmesi, zaman zaman daha da artması öğretmenleri yormuştur. Yapılan çalışmalarda okul idaresinin öğretmenleri sürekli evrak işleri ile meşgul etmelerinin okulun etkililiğini olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılmış ve öğretmenlerin öğrencilerin gelişimine odaklanabilmeleri için evrak işlerinin azaltılması önerilmiştir (Şenel & Buluç, 2016). Veliler ise okul idaresinden beklentilerini hijyene dikkat edilmesi ve idare-veli iletişiminin geliştirilmesi olarak belirtmişlerdir. Yapılan bir çalışmada; veliler okullarda COVID-19 sürecinde alınan tedbirleri yetersiz bulmuşlar ve okul içerisinde kalan tüm kısımların belirli aralıklarla dezenfekte edilmesi, kişisel temizliğe yönelik ilave koruyucu önlemlerin alınması gibi önerilerini dile getirmişlerdir (Kaplan vd., 2022).

Öğretmenler, öğrencileri ile ilgili rehberlik derslerinin artırılması ve davranış problemlerine okul idaresinin müdahalesi konularında beklentilerini belirtmişlerdir. Yaşanan sürecin öğrencilerde oluşturduğu psikolojik yük düşünüldüğünde, rehberlik derslerinin artırılarak öğrencilerin süreç ile nasıl baş edeceklerine yönelik çalışmalar yapılması yönünde beklentilerini dile getiren öğretmenler, böylece öğrencilerde görülen problemlerin de azalacağını düşünmüşlerdir. Can ve Nikolayidis'in (2021) yürüttüğü çalışmada da, bu çalışmaya benzer olarak okul rehberlik hizmetlerinin öğrencilerle ilgili problemlerin çözümü konusunda önemli katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Karataş ve Baltacı'nın (2013) çalışmalarında elde ettiği bulgulara göre rehberlik hizmetleri öğretmenler tarafından sorun çözüme, yardım ve yol gösterme olarak tanımlanmaktadır.

Pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim süreçlerinde tüm öğrencilerin evinde internet bağlantısı ve canlı derslere bağlanacak bir akıllı telefon/tablet/bilgisayar gibi teknolojik alete ihtiyaç duyulmuştur. Bazı öğrencilerin evinde bu imkânlar varken veya hızlı bir şekilde temin edilirken, bazı öğrenciler temin edememiş ve canlı derslere katılım sağlayamamışlardır. Bu konu, bakanlıktan araç-gereç temini beklentisini doğurmuştur. Koçoğlu ve Ayten (2022) yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin teknolojik imkânlarının yetersizliği ve internet ile ilgili sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşmışlardır. Yine Arslan ve Şumuer (2020), Bayburtlu (2020) da çalışmalarında benzer sonuçlara varmışlardır.

Bu araştırmada öğretmenler, öğrencilerin internet bağlantısı ve teknolojik araç-gereç temininin Bakanlık tarafından yapılması gerektiği beklentisinde olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler bu amaçta beklentilerini okul idaresinden beklentiler ve sınıf öğretmeninden beklentiler temalarında vermişlerdir. Öğrencilerin okul idaresinden beklentileri, acil uzaktan eğitimin bitirilmesi şeklinde olmuştur. Sınıf öğretmenlerinden beklentilerini ise resim-müzik-beden eğitimi derslerini işlemek, derslerde daha fazla oyun oynamak ve acil uzaktan eğitimde de teneffüs yapmak olarak belirtmişlerdir. Saygı (2021) tarafından yürütölen bir araştırmada; öğretmenlerin görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi gibi beceri gerektiren derslerde kazanımları kısmen verebildikleri sonucuna yer verilmiştir. Sulak ve Çapanoğlu ise (2022), araştırmalarında beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar dersleri daha uygulamaya dönük dersler olduğundan dolayı bu derslerin uzaktan işlenmesinde aksaklıklar yaşandığı sonucuna ulaşmışlardır.

Pandemi döneminde yürütölen eğitim öğretim süreçlerinin öğretmenler, öğrenciler ve veliler açısından birbirine göre olumlu ve olumsuz yönleri. Pandemi döneminde yürütölen eğitim öğretim süreçlerini öğretmenler, öğrenciler ve veliler birbirlerine göre avantajlı ve dezavantajlı yönüne göre yorumlamışlardır. Bu bölümde temalar; öğrenci, öğretmen ve veli için (a) uzaktan eğitim, (b) hibrit eğitim, (c) yüz yüze eğitim olarak belirlenmiştir.

Yorumlar sonucunda, acil uzaktan eğitimin olumlu yönleri için öğretmenler; zor anlarda bağlantıyı sürdürebilmek, zaman tasarrufu, kişisel gelişim imkânı sağlaması konularında yorum belirtmişler; veliler öğretmenlerle aynı fikirde olup, zaman tasarrufu ve zor zamanlarda bağlantıyı sürdürebilmek konularında yorum belirtmişlerdir. Öğrenciler ise, öğretmenini görebiliyor olmayı acil uzaktan eğitimin olumlu bir yönü olarak gördüklerini söylemişlerdir. Başaran vd. (2020) araştırmalarında, bu araştırmaya benzer olarak, katılımcıların uzaktan eğitimi başarılı görmesinde eğitimin aksamamasının etkisi olduğu belirlemişlerdir. Yine Demir ve Kale (2020) yürüttükleri araştırmada uzaktan eğitimin bulaşıcı hastalık döneminde eğitime erişim imkânı sunmasını, zaman tasarrufu sağlamasını uzaktan eğitimin olumlu yönleri olarak tespit etmişlerdir. Acil uzaktan eğitim sürecinin olumsuz yönleri için ise öğretmenlerden gelen yanıtlara göre fırsat eşitsizliği, teknik sorunlar ve veli müdahalesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Veliler; araç-gereç eksikliği, teknik sorunlar ve velinin ders sürecine dâhil olması kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Öğrenciler ise, yüz yüze eğitimde gerçekleştirip uzaktan eğitimde gerçekleştirmediği etkinlikler/dersler hakkında fikir belirtmişlerdir. Demir ve Kale (2020) de araştırmalarında, bu araştırmaya benzer şekilde öğretmenlerin uzaktan eğitime dair olumsuz görüşlerinin fırsat eşitsizliği, donanımsal eksikler ve velilerin teknolojik bilgi yetersizliği olduğunu belirlemişlerdir. Yine Köroğlu ve Selvitopu'nun (2023) yürüttüğü bir araştırmada, velilerin de benzer şekilde yaşanan fırsat eşitsizliği ve teknik sorunlara değindiği görölmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre hibrit eğitimin öğretmenlere göre olumlu yönleri; çocukları yüz yüze görebilmek ve sosyalleşme imkânı olmuştur. Velilere göre olumlu yönleri; öğretmen ile yüz yüze iletişim kurabilmek ve sosyalleşme imkânı olmuştur. Öğrencilerden ise; okula gelebiliyor olmak yanıtı gelmiştir. Yalçın (2022) araştırmasında, hibrit eğitimin öğrencilerin okuldan soğumamalarını sağladığı ve hibrit eğitim sayesinde daha sosyal oldukları sonucuna ulaşmıştır. Hibrit eğitimin olumsuz yönleri konusunda araştırmada öğretmenlerden gelen yanıtlara göre; zaman kaybı, çocuklarda kafa karışıklığı ve bulaş riski sonuçları elde edilmiştir. Veliler de öğretmenlere benzer olarak çocuklarda kafa karışıklığı ve bulaşma riski ile ilgili yanıtlar verirken ayrıca haftanın iki günü öğrencinin boş kalması konusunu da yanıtlarına eklemişlerdir.

Son olarak yüz yüze eğitimin olumlu yönleri ile ilgili araştırmada öğretmenlerden gelen yanıtlarla sosyalleşme imkânı ve akademik anlamda daha etkili olması sonuçlarına ulaşılmıştır. Veliler; sosyalleşme imkânı, her zamanki okul rutinine dönölmesi, akademik anlamda daha etkili olması konularında yanıtlar vermişlerdir. Yüz yüze eğitimin akademik anlamda daha etkili olduğu ile ilgili diğer çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Okan, 2021). Öğrenciler

ise yüz yüze eğitimin olumlu yönlerine yönelik arkadaş ortamı, derslerin daha anlaşılır olması, oyun oynayabilmek ve öğretmenine kavuşmak kodlarında yanıtlar vermişlerdir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak, Kabul vd. (2022) tarafından yürütülen araştırmada da öğretmenlerle daha samimi ilişkiler kurabilmek, sosyalleşmek, konuları daha iyi anlayabilmek gibi yanıtlarla öğrenciler yüz yüze eğitimin avantajlı yönlerini belirtmişlerdir.

Pandemi döneminde eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan zorlukların öğretmen, veli ve öğrencilerin kendilerine ve okula bakış açısında meydana getirdiği değişiklikler. Pandemi süreci gerek alınan kararlarla gerek hızlı değişim süreçleri ile ve eğitim öğretim süreçlerindeki yeni uygulamalarla öğretmenler, veliler ve öğrenciler için tamamen yeni bir süreç olmuştur. Bu yeni sürecin katılımcıların kendilerinde ve okula bakış açılarındaki meydana getirdiği bir takım değişiklikler olmuştur. Araştırmada bu konuda elde edilen sonuçlara göre öğretmenler (a) kişisel değişiklikler ve (b) mesleki alanda değişiklikler temalarında; öğrenciler (a) kişisel değişiklikler, (b) eğitim ve sosyal hayatları ile ilgili değişiklikler temalarında yanıtlar vermişlerdir. Velilerin tamamı ise, bu bölüm ile ilgili sorulara, okul ve eğitime bakış açılarının olumlu yönde değiştiği şeklinde yanıt vermişlerdir.

Pandemi sürecinde öğretmenler, zorlu şartlara uyum sağlama konusunda önemli bir esneklik becerisi kazanmışlar, içgörü kazanmışlar ve kendilerini geliştirme konusunda daha istekli hale gelmişlerdir. Yapılan araştırmalarda da öğretmenler uzaktan eğitimi, öğrenme olanaklarını geliştirici ve kişisel gelişimi destekleyici (Kızıldaş & Özdemir, 2021), öz düzenleme ve iç görüyü geliştiren (Bergdahl & Nouri, 2021), yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen (Demir & Özdaş, 2020) bir eğitim şekli olarak tanımlamışlardır. Öğretmenlerin mesleki anlamda kendilerinde gözlemlendiği değişiklikler; teknoloji öğrenimi, öğrencilere bakış açısının değişmesi ve okulda olmanın önemini kavranması şeklinde olmuştur. Yüksel (2021), pandemi sürecinde öğretmen ve öğrencilerin teknoloji kullanımı konusunda kendilerini geliştirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Öğretmenler, ayrıca öğrencileri ev ortamlarında gözlemlenebilirlik bulduklarından dolayı, onları daha bütüncül bir şekilde değerlendirebildiklerini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimde öğretmen-öğrenci arası etkileşimin zayıf bir şekilde devam ettiği yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlardandır (Köroğlu & Selvitopu, 2023).

Öğrencilerden de öğretmenlere benzer olarak kişisel değişiklikler temasında yanıtlar gelmiştir. Öğrenciler; esnek olma becerisi, okula dair motivasyonun artması ve kendini geliştirme isteği yanıtları ile öğretmenlerle hemen hemen aynı yanıtları vermişlerdir. Alan yazında incelenen araştırmalarda da öğrencilerin bu süreçte kendini ve yeteneklerini keşfetme, kendini geliştirebilme alışkanlığı kazandığı belirtilmiştir (Alanoğlu & Atalan, 2021).

Araştırmada bu bölüm ile ilgili velilerin tamamından; okula ve eğitime bakış açılarının okulun önemini anlama konusunda geliştiği yönünde yanıtlar gelmiştir. Görüşmeye katılıp bu konuda yorum belirten velilerin tamamı, okulun ve okulda olmanın önemini, kıymetini anladıklarını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitim; salgın, savaş gibi zamanlarda eğitimin devamlılığını sağlayan bir yöntem olsa da (Demir & Özdaş, 2020), uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim yerini tutamayacağı ifade edilmiştir (Köroğlu & Selvitopu, 2023). Araştırmada elde edilen sonuçlar da bunu doğrular niteliktedir.

Araştırma sonuçlarına dayanarak uygulayıcı ve araştırmacılara aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Öğretmen ve velilerden elde edilen bulgulara göre, acil uzaktan eğitimde birinci sınıfa başlamış olan öğrencilerin yazılarında ciddi anlamda bozukluklar mevcuttur. Özellikle acil uzaktan eğitimde 1. sınıf eğitimi almış öğrencilerin yazı bozukluğunun giderilmesine yönelik ilerleyen sınıf düzeylerinde çalışmalar yapılabilir.
2. Öğretmenlerin, öğrenciler ile ilgili rehberlik derslerinin artırılması ve davranış problemlerine müdahale beklentisinde olduğu araştırma sonuçlarından anlaşılabilir. Bu bağlamda okullarda rehberlik faaliyetleri artırılabilir, bu faaliyetler

içerik olarak zenginleştirilerek davranış problemlerine müdahale konusunda detaylandırılabilir.

3. Araştırmada gerek öğretmenlerden gerekse velilerden elde edilen bulgulara göre, süreçte velinin rolü ile ilgili aksaklıklar meydana geldiği tespit edilmiştir. Bu nedenle organize iletişim kanalları oluşturularak velilere daha hızlı bir şekilde destek verilebilir. Süreçte ne gibi roller üstleneceklerine dair bilgilendirmeler yapılabilir.
4. Öğretmen, öğrenci ve velilerin en çok sıkıntı yaşadığı konu olarak teknik sorunlar ve araç-gereç eksikliği belirlenmiştir. Bundan sonra yaşanma ihtimali olan olağanüstü durumlarda uzaktan eğitim süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için internet bağlantısı ile ilgili sorunların ve donanımsal eksiklerin giderilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Ekonomik açıdan dezavantajlı kesimlere destek çalışmaları artırılabilir. Öğretmenlere ise bu konularda teknik alt yapılarını (kotalarını, bilgisayarlarını, kameralarını vb.) geliştirici desteklerin verilerek öğretmenleri sürekli olarak teknolojik alt yapıları açısından güncel kalmaları sağlanabilir.
5. Velilerin acil uzaktan eğitimde teknolojik sorunlar yaşandığında çocuklarına yeterince destek olamadıkları bulgusundan hareketle, teknolojik becerilerinin gelişmesi adına veli teknoloji okur-yazarlık eğitimleri düzenlenebilir. Gerek bu tarz acil durumlarda gerekse eğitimin olağan akışında velinin çocuğun eğitimdeki rolünü destekleyebilmesi adına, yüz yüze eğitim süreci içerisine uzaktan eğitim çalışmaları eklenerek, velinin bu konudaki bilgilerinin güncel tutulması sağlanabilir.
6. Öğrencilerin görsel sanatlar, müzik ve beden eğitimi derslerini yapamamaktan; öğretmenlerin de bu derslerin etkili olarak nasıl yapılacağına yönelik yetersizliklerinden hareketle bu derslerin acil uzaktan eğitimde uygulanabilecek içerikleri ve kullanılabilecek öğretim yöntem ve teknikleri geliştirilerek bununla ilgili olarak öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilebilir. Ayrıca benzeri acil durumlarda yerel yönetimlerin (belediyeler), mahallelerde/ilçelerde özellikle açık hava ortamlarında farklı yaş gruplarına yönelik (resim/müzik/beden eğitimi dersleri için) acil eylem planlarının olması sağlanabilir.
7. Acil uzaktan eğitimde öğretmenlerin sınıf yönetimi ile ilgili sıkıntılar yaşadığı araştırma sonucu elde edilen bulgulardandır. Öğretmenlere uzaktan eğitimde etkili sınıf yönetimi ile ilgili hizmet içi eğitimler verilebilir.
8. Acil uzaktan öğretim süreçlerinde öğretmenlerin yüz yüze eğitime kıyasla kaynak çeşitliliğini daha fazla sağladıkları anlaşılmaktadır. Buradan hareketle yüz yüze eğitim ortamında da benzer kaynak çeşitliliğinin sağlanması, öğretme öğrenme süreçlerine katılabilmesi adına imkânların sağlanması önerilebilir. Bu doğrultuda gerek sınıflara araç, gereç (donanım/yazılım vb.) sağlanmasına gerekse de bunların etkili kullanılmasına yönelik hizmet içi eğitim çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
9. Acil uzaktan eğitim süreçlerinde öğretmenlerin, ölçme değerlendirme çalışmalarında sorun yaşadıkları bulgusundan hareketle, uzaktan eğitimde ölçme değerlendirmeye yönelik yaklaşımların geliştirilebilir ve öğretmenlerin uzaktan eğitimde ölçme değerlendirme süreçlerine yönelik olarak donanımlı hale getirilmeleri sağlanabilir.
10. Acil uzaktan eğitim döneminde öğretmenler WEB 2.0 araçlarını çok sık kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin WEB 2.0 konularında geliştirilmelerinin desteklenmesi ve teknolojideki hızlı değişiklikler göz önüne alınarak WEB 3.0 hakkında bilgilendirilmeleri sağlanabilir.
11. Çalışmada, birinci sınıflı acil uzaktan eğitim ile geçiren ve bu süreçte derslere velisi ile katılan öğrencilerin okuma-yazma sürecini daha hızlı ve başarılı bir şekilde tamamladığı tespit edilmiştir. Aile katılımının yüz yüze eğitimde de sağlanması, sürdürülmesi ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
12. Pandemi dönemindeki öğrenme kayıplarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Bu kapsamda araştırmada öğretmenlerin yazma ile ilgili kayıplar yaşadıkları tespitinden hareketle öncelikle pandemi döneminde birinci sınıflarda olan öğrencilerin yazma ile ilgili sorunlarının belirlenmesine yönelik araştırmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, Z. (1998). *Ödevin öğrenci başarısına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Akoğlu, G. & Karaaslan, T. (2020). COVID-19 ve izolasyon sürecinin çocuklar üzerindeki olası psikososyal etkileri. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 99-103.
- Aktan Acar, E. , Erbaş, Y. H. & Eryaman, M. Y. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 31-54.
- Alanoğlu, M. & Atalan, B. D. (2021). Öğretmen gözünden COVID-19 süreci: öğrencilerin bağımsız araştırma ve öz-düzenleme becerilerine ilişkin bir durum çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (39), 34-47.
- Arslan, E. (2022). Nitel araştırmalarda geçerlilik ve güvenilirlik. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (51), 395-407.
- Arslan, Y. & Şumuer, E. (2020). COVID-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Millî Eğitim*, 49(1), 201-230.
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129.
- Baloğlu, E. & Fırat, M. (2022). İlkokul öğretmenleri COVID-19 pandemi deneyimlerine dayalı olarak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi nasıl karşılaşıyorlar? *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-35.
- Baloran, E. T. (2020). Knowledge, attitudes, anxiety and coping strategies of students during COVID-19 pandemic. *Journal of Loss and Trauma*, 25(8), 635-642.
- Baltaoğlu, M. G., Sucuoğlu, H. & Öztürk, N. (2017). Classroom teachers' opinions about homeworks, *Journal of Education and Future*, 11, 95-109.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (COVID-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER-Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Başaran, M. & Aksoy, A.B. (2020). Anne-babaların korona-virüs (COVID-19) salgını sürecinde aile yaşantılarına ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(71), 668-678.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). COVID-19 pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde öğretmen görüşlerine göre Türkçe eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4). 131-151.
- Bergdahl, N. & Nouri, J. (2021). COVID-19 and crisis-prompted distance education in sweden. technology, knowledge and learning. *Technology, Knowledge and Learning*, 26(3), 443-459.
- Bolliger, D. U. Wasilik & O. (2009). Factors influencing faculty satisfaction with online teaching and learning in higher education. *Distance Education*, 30(1), 103-116.

- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirsch, V., Schuwer, R., Egorov, G., Lambert, S. R., Al-Freih, M., Pete, J., Olcott, Jr., D. Rodes, V., Aranciaga, I., Bali, M., Alvarez, Jr., A. V., Roberts, J., Pazurek, A., Raffaghelli, J. E., Panagiotou, N., de Coëtlogon, P., Shahadu, S., Brown, M., Asino, T. I. Tumwesige, J., Ramírez Reyes, T., Barrios Ipenza, E., Ossiannilsson, E., Bond, M., Belhamel, K., Irvine, V., Sharma, R. C., Adam, T., Janssen, B., Sklyarova, T., Olcott, N. Ambrosino, A., Lazou, C., Mocquet, B., Mano, M., Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3778083>
- Can, E. & Nikolayidis, U. (2021). Okul rehberlik hizmetleri: bir durum çalışması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(2), 647-665.
- Canpolat, U. & Yıldırım, Y. (2021). Ortaokul öğretmenlerinin COVID-19 salgın sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design - choosing among five approaches*. Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2008). *Educational research planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research*. International Pearson Merrill Prentice Hall.
- Çakın, M. & Akyavuz, E. K. (2020). COVID-19 süreci ve eğitime yansımaları: öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Çulfa, S., Yıldırım, E. & Bayram, B. (2021). COVID-19 pandemi süresince insanlarda değişen beslenme alışkanlıkları ile obezite ilişkisi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 135-142.
- Demir, F. & Özdaş, F. (2020). COVID-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 49(1), 273-292.
- Demir, S. & Kale, M. (2020). Öğretmen görüşlerine göre, COVID-19 küresel salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(15), 3445-3470.
- Duru, S. & Çöğmen, S. (2017). İlkokul ve ortaokul öğrencileri ile velilerin ev ödevlerine yönelik görüşleri. *İlköğretim Online*, 16(1), 354-365.
- Emin, M. N. & Altunel, M. (2021). *Koronavirüs sürecinde Türkiye'nin uzaktan eğitim deneyimi*. SETA Yayınları.
- Erol, M. & Erol A. (2020). Koronavirüs pandemisi sürecinde ebeveynleri gözünden ilkökul öğrencileri. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 529-551. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.766194>
- Fidan, M. (2020). COVID-19 belirsizliğinde eğitim: ilkökulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(6), 24-43.
- Glesne, C. (2015). *Nitel araştırmaya giriş*. Anı Yayıncılık.
- Kabul, N., İnce, E. Y. & Kabul, A. (2022). Öğrencilerin pandemi sonrası yüz yüze eğitime uyum süreci. *Uluslararası Sosyal Bilimlerde Yenilikçi Yaklaşımlar Dergisi*, 6(2), 81-108.

- Kantos, Z. E., Yurttaş, A., Taşdan, M. & Topcu, Z. (2022). İlkokul öğrenci ve velilerinin perspektifinden COVID-19 salgını süresince uzaktan eğitim. *Millî Eğitim*, 51(233), 461-488.
- Kaplan, E., Kaplan, D. & Kutlu, Ö. (2022). Velilerin COVID-19 salgını sürecinde eğitim kurumlarının öğrenci sağlığı ve güvenliği konusunda alacakları tedbirlere ilişkin görüşleri. *Cihanşümül Akademi ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(4), 1-7.
- Karataş, Z. & Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmeninin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 427-460.
- Kızıltaş, Y. & Özdemir, E. Ç. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(80), 1896-1914.
- Koçak, Z. & Harmancı, H. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde ailede ruh sağlığı. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*(5), 183-207.
- Koçoğlu, M. & Ayten, B. K. (2022). COVID-19 pandemi dönemi başlangıcında 1. sınıfta olan öğrencilerin bu süreçlerinin ve 2. sınıfa hazırbulunmuşluklarının değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 225-260.
- Konca, A. S. & Çakır, T. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilkökula geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 520-545.
- Korkmaz, N. H., Öztürk, İ. E., Rodoslu, C. & Uğur, S. (2020). Ortaokul öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecinde fiziksel aktivite düzeylerindeki değişikliklerin incelenmesi (Bursa ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(4), 101-115.
- Korukluoğlu, P. & Bavlı, B. (2022). Öğrenci velileri gözünden COVID-19 pandemisi acil uzaktan öğretim süreci: fenomenolojik bir çalışma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 445-466.
- Köroğlu, G. & Selvitopu, A. (2023). COVID-19 salgın döneminde veli olmak: uzaktan eğitim sürecine ilişkin veli deneyimleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(66), 631-657.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- MEB. (2020). *Millî Eğitim Bakanlığı 08.09.2020 tarihli basın açıklaması*. 15.03.2022 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı:https://www.meb.gov.tr/meb_haberindex.php?KATEGORI=286 adresinden alındı.
- Merriam, S. B. & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice - examples for discussion and analysis*. Jossey-Bass Publishers.
- Okan, N. (2021). Pandemi sürecinde yapılan online derslerin verimliliğinin incelenmesi ve yüz yüze yapılan derslerle karşılaştırmanın yapılması. *Uluslararası COVID-19 Kongresi: Eğitimde Yeni Normlar*, (s. 23-36). Artvin.
- Özcan, A. F. & Saydam, E. N. (2021). Perceptions of primary school first grade teachers towards initial reading writing teaching in the COVID 19 epidemic process. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 3(2), 62-86.
- Özdoğan, A. Ç. & Berkant, H. G. (2020). COVID-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.

- Özdoğru, M. (2021). COVID-19 sürecinde değişen veli rolleri. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 7(1), 35-50.
- Özgöl, M., Sarıkaya, İ. & Öztürk, M. (2017). Örgün eğitimde uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(2), 294- 304.
- Parmaksız, R. Ş. & Sıcak, A. (2015). Uzaktan hizmet içi eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(4), 187-212.
- Sağlık Bakanlığı. (2020). *T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 bilgilendirme platformu*. 10.02.2022 tarihinde Sağlık Bakanlığı: <https://COVID19.saglik.gov.tr/TR-66507/s.html> adresinden alındı.
- Saygı, H. (2021). COVID-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açık Öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129.
- Shelton, C., Archambault, L. & Hale, A. (2017). Bringing digital storytelling to the elementary classroom: video production for preservice teachers. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 33(2), 58-68.
- Sulak, S. E. & Çapanoğlu, A. Ş. (2022). Sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda uzaktan eğitim sürecinde yaşanan öğrenme kayıplarının incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 588-603.
- Şahin, M. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı sorunlar. *Journal of History School*, 14, 1734-1757.
- Şeker, S., Kankanat, Ö. & Elmalı, E. N. (2022). Sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimde sınıf yönetimi ve iletişime yönelik görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(13), 618-645.
- Şenel, T. & Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Türk Bilim Araştırma Vakfı Dergisi (TÜBAV)*, 9(4), 1-12.
- Usta, M. E. & Dönmez, F. (2021). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin COVID-19 sürecinde yürütölen eğitim faaliyetlerine ilişkin görüşleri. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 1(7), 32-46.
- Ünal, M. & Bulunuz, N. (2020). COVID-19 salgını dönemi uzaktan eğitim çalışmaları ve sonraki süreçle ilgili fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri. *Millî Eğitim*, 49(1) 343-369.
- WHO. (2020). *13.10.2021 tarihinde WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march> adresinden alındı.
- Yağar, F. & Dökme, S. (2018). Niteliksel araştırmaların planlanması: araştırma soruları, örneklem seçimi, geçerlik ve güvenilirlik. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1-9.
- Yalçın, B. (2022). *Ortaokul öğrencilerinin hibrit eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mardin Artuklu Üniversitesi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 8. Baskı. Seçkin.

- Yılmaz, R. K., Savaş, H. & Kalkan, S. (2022). Katkıları ve sorunlarıyla uzaktan eğitime farklı bir bakış: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 8(1), 277-296.
- Yin, R. K. (2017). *Durum çalışması araştırması uygulamaları*. (Çev. İ. Günbayı). Nobel Yayıncılık.
- Yüksel, E. A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulak Bilge*, (57), 291-303.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The pandemic period that emerged with the novel Coronavirus disease has led to numerous radical decisions both globally and in our country, significantly affecting social life along with these decisions. The period has created a global crisis with no clear end in sight. The pandemic period has significantly affected education, as it has all areas. This situation has not only brought various problems to schools but also witnessed evolving solutions and impasses. In this study, the aim was to explore how educational processes continued during the pandemic in a public primary school from the perspectives of teachers, students, and parents. The following questions were addressed to find answers: (1) What are the general evaluations of teachers, students, and parents regarding the emergency remote learning and teaching processes implemented during the pandemic period? (2) What are the problem behaviors encountered in students during the educational processes implemented by teachers and parents during the pandemic period? (2.1) What are the problem behaviors encountered in students during the emergency remote learning process by teachers and parents? (2.2) What are the problem behaviors encountered in students during the face-to-face education period after the emergency remote learning by teachers and parents? (3) What kinds of solutions have teachers, students, and parents generated for the problem behaviors encountered during the educational processes implemented during the pandemic period? (4) What have teachers, students, and parents expected from the school administration, guidance counselors, and/or authorized institutions and individuals during the educational processes implemented during the pandemic period? (5) When the educational processes conducted during the pandemic period are compared according to teachers, students, and parents, what are the positive and negative aspects of the processes in relation to each other (remote education, hybrid education, face-to-face education)? (6) What changes have the difficulties encountered in the educational processes during the pandemic period caused in the perspectives of teachers, students, and parents towards themselves and the school?

Method

This research was conducted according to the case study research design, which is a qualitative research method. The aim of the study was to examine the situation regarding how the educational processes in a primary school were conducted during the pandemic period. Based on this aim, interviews were conducted with teachers, students, and parents in the school. In the research, the situation (pandemic period) the individuals involved in the situation (students, teachers, parents), and the situation-individual relationship (reflections of the pandemic period on teachers, students, and parents in a public primary school) were considered as significant factors reflecting reality. This is because the variables in this research were the individuals involved in the situation. These individuals were the primary elements shaping the situation and contributing to it. Therefore, it was accepted by the researcher that through the perspectives formed based on the experiences of individuals closely related to the situation, a

more central and sincere view could be obtained, and the perspectives of individuals involved in the situation could be better understood and interpreted.

The participants of the study consisted of 18 teachers, 23 parents, and 25 students selected from a public primary school in Atasehir district of Istanbul province. The criterion sampling method, a purposive sampling technique, was utilized to determine the participants. For data collection, a semi-structured interview form developed by the researcher was employed. The questions in the interview forms were prepared by the researcher and the final version of the forms was derived from the input of an academic member with expertise in educational sciences and research experience, as well as the opinions of two primary school teachers with twelve years of experience at a similar educational level outside the institution where the research was conducted.

The research data were analyzed using the qualitative data analysis technique of content analysis. By compiling the data obtained from the interviews, codes, categories, and themes were developed to reveal relationships between the data.

Results and Discussion

The analyses revealed that teachers, students, and parents particularly emphasized technical difficulties in their overall evaluations of the process, while also discussing themes such as health, family situations, and the changing role of the parents. It was found that teachers encountered problems in areas such as maintaining classroom discipline, assessment activities, parental involvement, and various health issues during this process while perceiving advantages such as diversity of materials and absence of contagion concerns. Parents experienced difficulties in areas such as home organization and the complexity of their roles during the process, while students faced issues such as lack of breaks, inability to conduct art-music-physical education classes, and difficulties in understanding lessons. Connectivity issues, inadequacy of tools and equipment, and inability to reconnect to classes after losing connection were common problems experienced by all three groups. Both parents and teachers have commented on academic, behavioral and social problems regarding the problem behaviors observed in students. During the emergency remote education process, issues such as social media addiction, inability to control homework, and exhibiting violent behavior were encountered. While the titles remained the same for problem behaviors encountered during face-to-face education, there were changes in sub-themes and codes within the titles. For example, problems such as not adhering to rules in games played face-to-face, inability to socialize, and performing below grade level were encountered. Both teachers and parents approached these problem areas from both academic and behavioral perspectives and devised solutions. Activities such as constant repetitions, preparing worksheets, and increasing attention levels with board games were implemented. When evaluating the positive and negative aspects of emergency remote education hybrid education, and face-to-face education conducted during the emergency remote education process, concerns about health were particularly expressed, and it was found that remote and hybrid education reduced the fear of disease transmission. However, opinions regarding face-to-face education were more positive. Under the topic of changes in perspective on life brought about by the process, all parents stated that their perspectives on school had changed, and they had come to appreciate the value of school. Teachers and students focused more on areas related to education and social life, mentioning skills gained in technology and personal development.

Based on the research results, recommendations were made for more efficient implementation of emergency remote learning processes in possible future extraordinary situations. These include addressing internet-related problems and hardware deficiencies, conducting support programs for economically disadvantaged groups, and providing in-service training to teachers on conducting remote education for subjects such as visual arts, music, and physical education.